

קונמרם

אאלפך חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בהן

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקיישים: כוכבית [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור]
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בהן

עבודה

ז

בלבכיפדיה עבודת ה'

מחשבה

יז

בלבכיפדיה מחשבה

כט

סוגיות במחשבה

רל"א שערים

לג

צירוף ב-ה / ב-ג / ה-ג

קבלה

לז

בלבכיפדיה קבלה

מד

מילון ערכים בקבלה

ארמית

מו

מילון ערכים בארמית

ליקוטים

מח

מחשבה

מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'

בהן

בלבניפדיה עבודת ה'

בהן

היא עומדת כסדר שאר האצבעות ובלא שיש חלל ביניהם, והאופן שבוהן רגל מובדלת משאר האצבעות, זה במה שהיא בולטת יותר משאר האצבעות.

וא"כ, בעומק מתגלה כאן ביחס שבין בהן היד ובהן הרגל ההבחנה של דבר והיפוכו, מצד אחד בהן יד נבדלת משאר האצבעות במה שהיא יוצאת ממקום נמוך יותר משאר האצבעות והיא קצרה מהם, ומאידך בהן הרגל שווה בזה לשאר אצבעות והיא נבדלת רק במה שהיא בולטת וארוכה יותר משאר אצבעות הרגל.

ההבחנה בין ההבחנה בין בוהן היד לבוהן הרגל ביחס שבין הבוהן לשאר האצבעות

בהן - אחת מחמשת האצבעות שנמצאים בכף ידו וכף רגלו של האדם הן בימין והן בשמאל.

וכמו שמחודד כבר ברבותינו, הבהן שנמצאת בכף היד שונה מהבהן שנמצאת בכף הרגל, שבכף היד הבהן נבדלת מהד' אצבעות האחרים במה שהיא יוצאת ממקום נמוך יותר בכף היד, באופן שיש הפסק ביניהם, ויתר על כן, שהבהן היא אצבע קצרה יותר משאר האצבעות^א משא"כ בבהן הרגל שהיא איננה מובדלת בזה משאר האצבעות אלא אדרבה,

שורש היפרדות האדם לזכר ונקבה - במה שהבוהן נבדלת משאר האצבעות

ומונח כאן א"כ בעומק דברי הגמ' שיש בבוהן תפיסה של שייכות למישהו אחר שאינו האדם עצמו, ואף שכפשוטו זה רמאות, - אבל כל רמאות הרי בנויה על צד מסויים שבו משתמשת הרמאות, שהרי בכל שקר ישנה נקודת אמת מסויימת שהשקר משתמש בה לצורכו.

וא"כ, מונח כאן במה שהבוהן נבדלת משאר האצבעות, שורש של נפרדות עד כדי כך שמכח כך נוצרת תפיסה מסויימת שהיא אצבע של אדם אחר.

והשורש של הדברים כמו שברור ופשוט - הרי מעיקרא נאמר (בראשית ב, ז) "וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה" ולאחר מכן - (שם כא כב) "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויבן ה'

שרשי הסוגיא - הרי מכח מה שהבהן היד נבדלת משאר האצבעות ויש ביניהם חלל מבואר בגמ' ביומא (כב א) כידוע שכאשר היו עושים פיס בבית המקדש שזה היה באופן שהכהנים היו מוציאים כל אחד את אצבעו והממונה היה סופר את האצבעות, הסדר היה שלא היו מוציאים את הבהן - 'אין מוציאין אגודל במקדש' - וטעם הדבר מבואר שם בגמ' (כג א) מפני הרמאין, והיינו שיש אפשרות שע"י הוצאת הבהן ואצבע נוספת, הממונה ימנה אותם כשני בני אדם ופירש רש"י שם (כ"ב א) 'לפי שאדם יכול להרחיק אגודל מן האצבע הרבה ונראים כאצבעות ב' בני אדם', והיינו שכיון שבוהן נבדל משאר האצבעות, מכח כך היא יכולה להתראות כאצבע של אדם אחר וע"י כן יכול להיות טעות במנין, וזהו חשש הרמאות.

^א וזאת משתי טעמים - ראשית, מחמת שהיא יוצאת ממקום נמוך יותר שלכן היא מסתיימת באופן שהיא קצרה יותר וטעם נוסף, משום שיש בה רק ב' פרקים ולא ג' פרקים כשאר האצבעות.

האדם היא ע"י מעשה ידיו של הקב"ה, וביד ישנה היפרדות בין הבוהן לד' אצבעות, זהו השורש להיפרדות של אדם אחד לזכר ונקבה.

אלקים את הצלע וגו' לאשה ויביאה אל האדם" שמאדם אחד היה שורש להיפרדות לשנים לזכר ונקבה, ובלשון תמציתית - מכח שיצירת

גדר עשיה בידים המתגלה דייקא ביצירת האדם וביצירת האשה

לשון של אמירה אלא רק לשונות של העשיה בפועל.

[ובמאמר המוסגר - בשאר כל הנבראים שהם אינם מדברים, לא נגלה בהם כח הדיבור אלא ב"ויאמר אלקים", אבל ביצירת האדם שהוא הוא ה'מדבר', הוא דייקא נברא באופן של 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב, ז) וכמו שמתרגם שם התרגום 'לרוח ממללא', כלומר, הוא לא נברא ממאמר פיו של הקב"ה אלא הוא נברא מנפית פיו של הקב"ה כביכול, ולכן בעומק לא נאמר באדם לשון של אמירה כשלעצמה אלא או צד יותר עליון מאמירה שזוהי נפית פיו ית"ש 'ויפח באפיו', או בצד היותר תחתון שהוא כבר מתייחס למעשה², וזה עומק דברי חז"ל על הפסוק (תהלים קלט, ה) 'אחור וקדם צרתני' שהאדם הוא ראשון למעשה בראשית ואחרון למעשה בראשית³ וכדברי הגמ' בסנהדרין הידועים (לח, א) שאם תזוז עליו דעתו ואומרים לו יתוש קדמך - אבל כשלא זחה עליו דעתו מתגלה אצלו השורש של בריאת האדם כמו שאומרים חז"ל (ב"ר א') שישאל עלו במחשבה תחילה להיבראות⁴, ולעניינא דידן, השורש שהאדם ראשון לכל זה מכח מה שהוא נברא מנפית פיו ית' שמצד המהות, היא קודמת לדיבור, וה'אחרון למעשה בראשית' מתגלה במה שביצירתו בפרט יש יחס למדרגת מעשה בבחינת 'מכה בפטיש' שהוא מכח עשיה⁵].

והרחבת הדברים - הרי בכללות הקב"ה ברא את הבריאה בג' אופנים, אופן אחד הוא (שם א, ג) "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור" וכן (שם ו ז), "ויאמר אלקים יהי רקיע וגו' ויעש אלקים את הרקיע" שהאמירה עומדת כשלעצמה בלי יחס לעשיה.

והאופן השני הוא ביצירת אדם שנאמר בו (שם כו) "ויאמר אלקים נעשה אדם" שכבר באמירה עצמה יש יחס לעשיה, [והעשיה הזו היא במה שהקב"ה לקח עפר ומים שכבר נבראו והוא גיבל אותם יחד כמו שאומרים חז"ל (רש"י בראשית ב, ו)].

והאופן השלישי הוא ביצירת האשה ששם לא נאמר כלל לשון של אמירה אלא רק את הפעולה עצמה 'ויפל' 'ויקח' 'ויבן' וכו'.

וגדר הדבר - כמו באדם שנברא בצלם אלקים העשיה שהוא עושה היא על ידי הידים, כך כביכול כלפי מעלה העשייה שייכת למקום הידים, - בכללות כל הבריאה נקראת מעשה ידיו של הקב"ה כמו שאומרת הגמ' בכתובות (דף ה א) ומביאה ע"ז את הפסוק (ישעיה מח, יג) "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" אבל בפרטות מתגלה עשיה בידים ביצירת אדם שכבר באמירה גופא מונח לשון של עשיה, ובפרט ביצירת האשה שלא נאמר בה כלל

שורש ה'בנה' שב'ויבן את הצלע' - מכח ה'בה'

לה' אצבעות שבכל יד, ומצד כך בעומק, מתוך איזו מהאצבעות נעשה עיקר הבנין של האדם? - דייקא מכח הבהן נעשה שורש הבנין וכמו

ומ"מ א"כ, שורש יצירת האדם בכלל ויצירת האשה בפרט שייכת למדרגת מעשה ידיו של הקב"ה, ולסוגיא דידן - הרי הידים מתפרטות

² וביצירת אדם עצמה זה מתגלה במה שבאמירה נאמר לשון של מעשה, וביצירת האשה שלא נאמר בה כלל לשון של אמירה.

³ (ב"ר ח, א).

⁴ שרק הם נקראים אדם כמו שאומרים חז"ל (ב"ק ל"ח א) "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם".

האצבעות ושורש הנקבה שהיא בבחינת בינה - תבונה היא בבהן.

ולפי"ז מובן הטעם שהבהן נבדלת משאר האצבעות וכמו כן מובן מה השורש לכך שיכול להתגלות אופן שהבהן מתראה כבהן של אדם אחר [כמו שהוזכר מהסוגיא דפייסות ביומא], כיון שבאצבעות היד עצמם מונח האופן של יצירת שני בני אדם זכר ונקבה, זכר בד' אצבעות ונקבה בבהן, כלומר, עיקר מה שיצירת הנקבה נעשה באופן של היבדלות ע"י "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו" וגו' שהקב"ה הפריד, שורש ההיפרדות הזו הוא באצבעות של היד במה שהד' אצבעות נפרדים מהבהן כיון שיצירת הזכר והנקבה היתה דייקא במדרגת מעשה ידיים של הקב"ה. וא"כ, ההבדלה הזו בין האצבעות היא שורש ההיפרדות של האדם ביסודו מאדם אחד לזכר ונקבה.

שברור, בהן בהיפוך סדר האותיות זה בנה משום שעיקר הבנין נעשה מכח הבהן.

והרי המקום שנאמר להדיא לשון של בנין במעשה בראשית הוא ביצירת האשה - "ויבן ה' אלקים את הצלע" וכמו שמבואר בגמ' בכמה לשונות איך דורשים כאן את הפסוק, ללשון אחד אומרת הגמ' (עירובין יח, א) "שבנאה הקב"ה לחוה כבנין אוצר צר מלמעלה ורחב מלמטה כדי לקבל את הולד" ובלשון נוספת אומרת הגמ' (נדה מה, ב) ש"ויבן" זה מלשון בינה - "בינה יתירה ניתנה לאשה", וכמו שחידדו כבר רבותינו המילה בינה היא אותיות בהן-י' וכמו"כ המילה תבונה היא אותיות בהן-תו.

ועולה א"כ ששורש בנין צורת האדם בכלל ובנין נקבה בפרט שנאמר בה "ויבן ה' אלקים את הצלע" הוא כביכול מכח בהן ידו של הקב"ה.

ובפרטות - עיקר שורשו של הזכר הוא בארבע

החלל הקיים בין הבהן לשאר האצבעות מכח הבהן

ביסודה היא תפיסה של חללות. ולעניינא דידן, זה העומק של החלל הפנוי שקיים בין הבהן לד' האצבעות, כלומר - בעומק, נקודת החלל הפנוי שקיימת ביניהם היא שייכת דייקא לבהן שהיא שורש הנקבה, שכיון שכל מהותה של הנקבה היא חללות לכן מכח הבהן נעשה מציאות של חלל גם בינה לבין ד' האצבעות.

שורש ההתפשטות המתגלה בזכר לעומת שורש ה'ד' המתגלה בנקבה

ולכן הבהן מתחילה במקום נמוך יותר ובמהותה היא קצרה יותר משאר האצבעות וביאור הדבר בלשון תמציתית ממש - הזכר

ולפי"ז נבין את השלב הבא - כמו שברור, הנקבה נקראת נקבה מלשון נקב, והרי כל נקב אף שהוא מורכב מההיקף שסביב הנקב שזהו ה'ש' שבנקב, ומהחלל של הנקב שזהו ה'אין', ה'העדר' שבנקב, אבל בכללות ממש עיקרו של הנקב הוא מקום של חלל, וזוהי א"כ התפיסה של נקבה, תפיסה של חללות, ודוגמא פשוטה ובהירה לדבר במה שאמר אדה"ר לאחר החטא (בראשית ג, יב) "האשה אשר נתנה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל" ומכח כך, האשה הביאה מיתה לעולם כמו שאומרים חז"ל^ה, והיינו שהאשה היא זאת שהביאה את מציאות החללות של המות^ה שהרי המת נקרא חלל, ושורש הדבר הוא במה שתפיסת הנקבה

^ה וזה מהשורש של מה שאומרים חז"ל על הפסוק (בראשית ב, כא) 'ויסגור בשר תחתנה' שנברא סטן עמה' - שהרי 'הוא שטן הוא מלאך המות'.

¹ ולכן אומרים חז"ל (ב"ר, סוף פיי"ז) "היא קלקלה חלתו של עולם" שדייקא בחלה של העולם היא גילתה את מציאות החללות.

² ובכללות שאר האצבעות הם ארוכות על אף שגם בהם יש אצבעות ארוכות יותר וקצרות יותר.

א) - אבל יתר על כן - האור מצד עצמו אינו רק מסוף העולם ועד סופו אלא מונח בו כח להתפשט עוד בלי גבול בבחינת אור שאין לו סוף, - וזה משורש הזכר, הזכות של האור.

ולעומת כך הנקבה היא הצלע - הקצה ולכן בה מונח כח הגבול והקיצור.

ולכן כמו שהובא לעיל מדברי הגמ' שעל הנקבה נאמר שהקב"ה עשאה כמין אוצר שהוא צר מלמעלה ורחב מלמטה, כלומר ה'צר' וה'קצר' הם מאותו שורש כמובן, וזהו א"כ כח הקיצור המתגלה בנקבה.

ודוגמא נוספת לדבר - במה שהובא לעיל שהנקבה הביאה מיתה לעולם, ולעניינא דידן היינו שהיא קיצרה את ימות בני האדם בעולם, וזהו משום שהנקבה במדרגתה היא קצרה.

ובלשון עמוקה מוגדר בדברי רבותינו שקומתה של הנקבה קצרה יותר מקומת הזכר, ולכן עינינו הרואות שבסדר ברייתו של עולם, רוב האנשים הם גבוהים מרוב הנשים, וכמו שברור לכל בר-דעת שזה לא במקרה.

ובעומק זה מחמת שבשורש היצירה, תחילת יצירת הנקבה היא ממקום הלב משא"כ אצל הזכר שתחילת יצירתו היא ממקום המוח כידוע עד מאד, ולכן עיקר הכח של הזכר הוא הכח של המוחין ולכן האיש נצטוו במצות תלמוד תורה, משא"כ האשה שאינה מצווה בתלמוד תורה, ולחד מ"ד במסכת סוטה (כ, א), הלימוד מביאה לידי תפלות והיינו משום שקומתה מתחילה ממקום הלב שהוא אמצע הקומת אדם ולא מהמוח שהוא ראשית הקומה, ומונח כאן א"כ שהנקבה ביסודה היא קומה קצרה.

וזה א"כ העומק של הד' אצבעות לעומת הבהוהן כמו שנתחדד - הד' אצבעות יסודם הוא אריכות, עד האריכות הגמורה שביד המתגלה בעומק של 'ידא אריכתא', ולעומת כך הבהוהן יסודה הוא קיצור וגבול של כח ההתפשטות

מוגדר ארוך ואילו הנקבה מוגדרת קצרה, ורבותינו הרחיבו בזה בכמה וכמה אופנים שזה מתגלה, ויצוינו כאן מעט דוגמאות לדבר, - המילה זכר והמילה ארך שוות באותיות ר"כ-שבהם ורק הא' שבאריך מתחלפת בז' שבזכר, ולעומת כך בנקבה מתגלה בכל עניינה מציאות של קיצור, שהרי היא נבראה מן הצלע שפירושו צד והגדרת צד היא המקום שהדבר מסתיים, והרי שע"י הכח שמגביל אותו שם, הוא נעשה קצר כי לולי אותו כח הוא היה מתפשט עוד, וכמו בדוגמא השורשית שמבוארת בגמ' (תגינה יב, א) שבתחילת בריאת העולם, היה העולם מתפשט עד שהקב"ה גער בעולמו ואמר לעולמו די, והיינו שנעשית הגבלה, ולעניינא דידן - ההגבלה היא הקצה, הקיצור של הדבר, וזה מהות הנקבה שנבראה מן הצלע.

ובעומק, ה'ד' של 'אמר לעולמו די' בהיפוך אותיות זה יד, וביד עצמה - מדין הד' אצבעות שבה, היד היא בגדר 'ידא אריכתא' שמונח בה כח להתפשט - ובפרט באצבע האמצעית שהיא האצבע הארוכה ביד שבה מונח שורש ה'ידא אריכתא' - אבל מדין הבהוהן שהיא האצבע הקצרה, היא השורש שהיד נהפכת מ'יד' שמונח בה כח התפשטות, ל'די'.

ולכן דרך בני אדם כשהם רוצים לסמן 'די' הם מעמידים את ידם ובוהה הם מסמנים את ה'די', ושורש הדבר הוא משום שבזה מתגלה שה'יד' שמונח בה כח התפשטות נהפכת ל'די' כמו שנתבאר, ושורש הדבר הוא מהבהוהן שהיא היא שורש ה'אמר לעולמו די'.

וזהו היחס שבין זכר לנקבה - ה'היה העולם מתפשט' זה מכח הזכר, וכמו שהוזכר פעמים רבות שזכר זה נוטריקון זך-אור, שמכח הזפנות שבאור, מונח באור כח להתפשט ועל האור הזה נאמר 'אור שברא הקב"ה ביום ראשון היה אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו' (תגינה יב,

^ח אך זה סוגיא רחבה לעצמה.

^ט כמו שמבואר ברבותינו שגדר דין שליחות היא 'ידא אריכתא'.

בבחינת ד'.

שורש הגדר של 'ידא אריכתא' - בשליחות דזכר והשליחות דנקבה

ובעומק, הגדר של שליחות שהוא ידא אריכתא מתגלה בחיבור זכר ונקבה בקידושין כמו שאומרת המשנה בקידושין בר"פ האיש מקדש (מא, ב) "האיש מקדש בו ובשלוחו, האשה מתקדשת בה ובשלוחה", והיינו שתחילת חיבור בין זכר לנקבה שזה הקנין קידושין לא חייב להיות באופן של יד כפשוטו אלא יכול להיות שהחיבור יתחיל גם מכח שליחות, וכמובן לבסוף, אחר הקידושין יש ביאה שבזה כמובן לא שייך שליחות, אבל ביסוד תחילת החיבור ביניהם שייך שזה יהיה גם באופן של שליחות.

ובעומק, כיון שהאשה היא בגדר 'קרקע עולם' (סנהדרין עד, ב), לכן גם הריבוי של השליחות שיש בה זה בהבחנה של חצר שהיא מעין קרקע עולם, וזהו אופן השליחות המתגלה בה משום שזה המהות העצמית של האשה.

אבל השליחות כשליחות לעצמה עיקר הגילוי של זה הוא במציאות הזכר.

ומ"מ א"כ, שורש השליחות שמתגלה באריכות שבידים היא מכח שאר האצבעות, וזה בחינה אחת של שליחות שמתגלה בקומת אדם.

ובעומק כמו שברור - על אף שגם האשה מתקדשת בה ובשלוחה, אבל עיקר יסוד השליחות הוא במה שהאיש מקדש בו ובשלוחו משום שהזכר הוא שורש ההתפשטות שזה יסוד השליחות, אלא שמכח האיש מתעורר כח השליחות גם אצל האשה שהיא תתקדש בה

ובעומק כמו שברור - על אף שגם האשה מתקדשת בה ובשלוחה, אבל עיקר יסוד השליחות הוא במה שהאיש מקדש בו ובשלוחו משום שהזכר הוא שורש ההתפשטות שזה יסוד השליחות, אלא שמכח האיש מתעורר כח השליחות גם אצל האשה שהיא תתקדש בה

השליחות המתגלה במדרגת הרגלים - בכח ההולדה שהאב משלח והבן בבחינת שליח

בהם תפיסה של שליחות, מונח כאן א"כ שיסוד כח ההולדה הוא שהאב הוא המשלח והבן הוא השליח.

ומצד כך, מה שמבואר בגמ' (קידושין מה, ב) "לא חציף איניש לשווייה לאביו שליח" עומק הדבר הוא משום ששורש היחס שבין האב והבן הוא שהאב הוא בבחינת משלח והבן הוא שליח, ולכן לא חציף השליח-הבן לעשות את המשלח שזה אב לשליח, זה א"כ שורש השליחות שנמצא באב המוליד את בנו.

והרי כמו שדורשת הגמ' (ב"ק י"ז א) באופן אחד

אבל ישנה עוד בחינת שליחות המתגלה בקומת אדם כמו שנאמר בקרא (ישעיה לב) "משלחי הרגל השור והחמור", והיינו שברגלים ישנה עוד תפיסה של שליחות, - וכמו שנתבאר, השליחות המתגלה בידיים היא בכח האריכות שבידים בבחינת 'ידא אריכתא', אבל היכן מונח בעומק, שורש כח השליחות המתגלה ברגלים? - זהו כח ההולדה שנמצא בין רגליו של אדם, כלומר הרי אצל יעקב אבינו נאמר (גמ' תענית ה, ב) 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים', וכיון שכת ההולדה הוא במדרגת הרגלים שיש

¹ אם הוא מקדשה בכסף ובשטר, זולת אם הוא מקדשה בביאה שבזה לא שייך שליחות גם בקידושין עצמם.
² וכמו שמבואר שם בסוגיא בבבא מציעא ועוד שבאופנים מסויימים חצר קונה אם צבי רץ בה וכדו' דוקא כשהבעלים עומד בצד שדהו שכמו שהיד סמוכה לאדם כך צריך שהחצר ג"כ תהיה סמוכה לאדם בשביל לקנות בה, והיינו משום שהשליחות שבחצר יסודה היא ביד.

השליחות שנמצאת בכח ההולדה שהולד נחשב כשליח של המוליד הן בזכר והן בנקבה, - ובכל צורת ההולדה מתגלה בעומק שבה כח של שליחות², שהרי הטיפה כשלעצמה היוצאת מן הזכר אין לה כח מצד עצמה להתקיים ולאחר זמן מועט היא מסרחת, וכ"ש כשבכלל אין כלי קיבול שאז זה זרע לבטלה, וכל מה שהטיפה הופכת להיות בר-קיימא זה עד כמה שיש כאן את כח הבחן - בנה של האשה³, - ולכן באשה עצמה נאמר 'יבן' כמו שהוזכר לעיל מדברי הגמ' שעשאה הקב"ה כמין בנין אוצר שהוא צר מלמעלה ורחב מלמטה כדי לקבל את הולד.

והרי שבהולדה מוכרח שיהא כח של שליחות שזהו כח הבנין של האשה שנותנת קיום לטיפת הזכר.

והכח הזה של בנין שמתגלה בכח ההולדה שבמדרגת הרגלים, זוהי ההבחנה המתגלה בבוהן הרגל שהיא גדולה יותר משאר האצבעות שברגל.

ובעומק, מצד כך יש כאן שני מהלכים הפוכים של ארוך וקצר - מדין היד, האריכות מתגלה בשאר האצבעות ואילו הבוהן היא קצרה, ומדין הרגל מתגלה שהבוהן היא ארוכה כי בה מונח כח השליחות המתגלה בכח ההולדה.

עומק האריכות ימים של משה רבינו שחוזר ומתגלגל בכל דור

מה שיש ביד התפשטות של 'ידא אריכתא' זהו השורש של אריכות ימים.

וכדוגמא לדבר ששורש האריכות ימים היא ביד זהו במדרגת משה רבינו, שהרי שורש הצלתו של משה רבינו מהאיור היתה ע"י בתייה בת פרעה כמו שנאמר בקרא (שמות ב, ה) "ותשלח את אמתה ותקחה" וכמו שרש"י מביא שם על אתר, לשון אחד בדברי הגמ' "שנשתרבבה ידה

ש'משלחי רגל השור והחמור' זה קאי על יוסף ויששכר, על יוסף שנקרא שור כמו שנאמר עליו בקרא "בכור שורו הדר לו" (דברים לג יז) ויששכר שנאמר בו "יששכר חמור גרם" (בראשית מט יד), וכידוע מאד שורש כח ההולדה נמצא ביוסף ולכן הנסיון שלו במעשה דאשת פוטיפר היה בכח ההולדה ולכן נאמר כאן בפסוק ביחס ליוסף 'משלחי רגל השור' כי שורש כח ההולדה מתגלה ברגלים ודייקא באופן של שליחות כפי שנתבאר שבכח ההולדה מונח שורש של שליחות.

וכמו שהשליחות הזו מתגלה בזכר, כך היא מתגלה גם בנקבה שהרי לחד מ"ד בגמ' 'אין אשה אלא לבנים' ודייקא מכתה נעשה הבנין של מציאות הולד.

ומצד ההבחנה הזו מתגלה ברגל שהבוהן שלה ארוכה יותר משאר האצבעות כמו שנתבאר שהבוהן מקבילה לנקבה.

וזה ההבדל בין בוהן של יד לבוהן של רגל, בבוהן של היד מתגלה בכח הבוהן חלישות, במה שהיא יוצאת ממקום נמוך יותר והיא קצרה יותר משאר אצבעות היד שבהם מתגלה כח של ידא אריכתא, שכמו שנתבאר הם הרי שורש כח השליחות אצל הזכר⁴.

אבל כח השליחות המתגלה ברגלים היא

ולפי"ז נתבונן להבין ביתר עומק - הרי אם נצייר כפשוטו את כח האריכות באופן של עולם שנה נפש, במדרגת נפש מתגלה כח האריכות באריכות ימיו של האדם כמו שנאמר בכמה מקראות - "למען יטב לך והארכת ימים" (דברים כב, ז) וכן "ולמען תאריכו ימים על האדמה" (שם יא, ט) וכדו', ובעומק, אריכות ימים היא ההבחנה של האריכות המתגלה ביד שמכח

² ומה שמתגלה גם אצל האשה דין שליחות זה לא מדין שליחות כפשוטו אלא בהבחנה של 'חצר משום ידא איתרבאי ולא גרע משליחות כמו שנתבאר לעיל.

³ אפשר להרחיב בדבר אבל הנקודה הוזכרה בתמצית.

⁴ שזה שורש כח הבינה שבאשה בנה-י' כמו שהוזכר לעיל.

עצמו שהוא יקום בתחה"מ.

ובעומק, הרי כידוע מדברי רבותינו שעל אף שכל המתים קמים לתחייה רק בזמן תחיית המתים, אצל משה רבינו מתגלה בחינה נוספת שהוא חוזר ומתגלגל בכל דור ודור ע"י שנשמתו מתלבשת בחכם שבדור שהוא מנהיג הדור [ולכן נאמר בגמ' בכמה דוכתי 'משה שפיר קאמרת'], וזה בעומק האריכות ימים של משה רבינו במה שהוא חוזר ומתגלגל בכל דור, כי מלבד אריכות ימים כפשוטו שהאדם מאריך ימים בחייו^{טו}, יש גם אריכות ימים ע"י מה שהאדם חוזר ומתגלגל בכל דור שע"כ ימיו מתארכים. וזוהי האריכות המתגלה אצל משה רבינו ששורשה הוא האריכות שבידים.

הבחנת האריכות ימים המתגלה אצל יעקב אבינו - מדין האריכות שברגלים

ואחד מאותם ארבעה זה מצורע, והרי במצורע יש דין של מתן בהונות שנותנים מהשמן ומדם האשם על בוהן היד ועל בוהן הרגל (ויקרא יד, יז), כלומר - המצורע שחשוב כמת הרי הוא בהבחנה שנעשה לו קיצור ימים, וכשבאים להאריך לו את הימים, מאריכים לו את הימים בצד מסויים ע"י כח האריכות המתגלה בבוהן, ואף שעיקר האריכות מתגלה בבוהן של הרגל, - זה ברור לכל בר-דעת ששורש בוהן הרגל הוא בבוהן יד, ולכן נותנים לו את המתנות הן על בוהן היד והן על בוהן הרגל.

ואמנם האריכות הזו היא רק בצד מסויים, כיון שהאריכות הגמורה מתגלה בשאר האצבעות שבהם אין מתנות אף בטהרת המצורע, משום שהוא לא נטהר לגמרי מה'מצורע חשוב כמת'.

אבל מ"מ, האריכות שכן מתגלה אצלו היא בטהרה שבאה ע"י בוהן הרגל שבה מונח

אמות הרבה", וזה ברור לכל בר-דעת - מה שהיד השתרבבה אמות הרבה זהו מכח שיש דין שליחות של 'ידא אריכתא', אלא שתמיד 'ידא אריכתא' זה רק בהגדרה הדינית וזה לא יוצא לפועל בעולם המעשה, וכאן במשה רבינו שהוא במדרגת הדעת - אצלו התפיסה של ה'למעשה' היא הדעת, ולכן הדין 'ידא אריכתא' מתגלה אצלו בפועל ב'נשתרבבה ידה אמות הרבה' שמכח כך ניצל משה רבינו.

וה'ידא אריכתא' הזו, זה שורש האריכות ימים שמתגלה אצל משה רבינו שהרי כמו שאומרת הגמ' בסנהדרין (ז, ב) כמה וכמה דרשות על תחיית המתים, ובאופן אחד - "דכתיב ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם" שדורשים את ה'וקם' שזה קאי על משה רבינו

אבל ישנה הבחנה נוספת של אריכות ימים שמתגלה אצל יעקב אבינו^{טז} ששורשה הוא באריכות שברגלים^{טז}, שזה מה שאומרים חז"ל על יעקב אבינו "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" כפי שהובא לעיל ע"י כח ההולדה, ונמצא א"כ שהאריכות שלו הוא מדין האריכות שברגליים. ועולה א"כ שהאריכות של משה היא מדין הידים שלכן נאמר בו 'ותשלח את אמתה ותקחה' שהתגלה שם כח של ידא אריכתא, כח להתפשט, ואצל יעקב שהוא 'מלבר' ביחס למשה, מתגלה אותה תפיסת אריכות שקיימת אצל משה 'מלגו', וזוהי האריכות של הרגלים שהם בבחינת 'מלבר' שנמצאת בכח ההולדה של יעקב כפי שהוזכר - "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

ובעומק, הרי כמו שדורשת הגמ' בנדרים (ב, ד) ובעוד מקומות ישנם ארבעה שחשובים כמת,

^{טו} ובזה גופא יש הבחנה של אריכות ימים ושנים ויש הבחנה של ימים האריכו שנים לא האריכו' כמו שאומרת הגמ'.

^{טז} ועל יעקב אומרים חז"ל שהוא בבחינת 'והברית התיכון מברית מן הקצה אל הקצה' (שמות כו, כח) - והאריכות הזו שבברית התיכון היא האריכות המתגלה במדרגת מקום.

^{יז} וכמו שאומרים חז"ל שיש הקבלה בין משה רבינו ליעקב אבינו - "משה מלגו יעקב מלבר" ולעניינא דידן זה גילוי האריכות שקיים בשניהם.

את החלל שגורם שהבוהן תראה שייכת לאדם אחר כמו שנתבאר, ושם עיקר האריכות היא בבחינת שליחות שעיקרה מצד מדרגת הזכר.

ולעומת כך בוהן הרגל זהו האריכות שבכח ההולדה שזהו שורש המדרגה של 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים'.

האריכות של 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים' כמו שנתבאר לעיל, וזה עומק הטהרה המתגלה במצורע מכח בוהן הרגל^י.

ועולה א"כ ההבחנה שנתבארה בין בוהן יד לבוהן רגל, במדרגת בוהן היד מתגלה מקום ההבדלה בין זכר לנקבה שלכן יש בין האצבעות

שורש ה'זהו לבשר אחד', חיבור זכר ונקבה שלא ניתן לפירוד

ששייכות לזכר ולעומת כך האריכות שברגל היא דייקא מכח בוהן הרגל שהוא שורש כח ההולדה, לפי זה ביאור הדברים - מצד מדרגת היד, זכר ונקבה יכולים להיפרד ע"י גט - ולכן הגט ג"כ נעשה ע"י 'ונתן בידה' (דברים כד, א) - אבל מצד האריכות שברגל שהוא שורש כח ההולדה, שם מתגלה חיבור זכר ונקבה שא"א להפרידו שהרי כמו שמבואר ברש"י על הפסוק (בראשית ב, כד) "ודבק באשתו והיו לבשר אחד" שזה קאי על הולד שעל ידו הם נעשים אחד מכח מה שאביו נותן בו חמשה דברים ואמו נותנת בו חמשה דברים, והיינו שמכח שהם מתחברים מתגלה 'זהו לבשר אחד' ע"י הולד שאת זה כבר אי אפשר להפריד.

ונמצא א"כ, שהאריכות שביד אינה צריכה דוקא את החיבור של זכר ונקבה - ולכן השליחות שהיא ה'ידא אריכתא' של האיש יכולה להיות 'ידא אריכתא' הן לקידושין והן לגירושין, אבל מצד כח בוהן הרגל שמתגלה בו השליחות של כח ההולדה - שם הרי הוא מוכרח להיות ע"י צירוף של זכר ונקבה, וכשכח הצירוף של הזכר ונקבה הוא ע"י הולדה 'זהו לבשר אחד', בעומק הוא מוליד צירוף כזה שאינו ניתן לפירוד.

וכאן מונח העומק שבהן הוא בגימטריא זן שהוא ר"ת זכר ונקבה כמו שהוזכר לעיל, - מצד הבוהן של היד נראה שישנה מציאות של

ונתבונן לפי"ז ביתר עומק - הרי בהן עולה בגימטריא נ"ז שזה ר"ת זכר נקבה, ובעומק, דייקא ז"ן הוא ר"ת זכר נקבה משום שהחיבור של זכר ונקבה הוא שורש המזון, וכמו שמצינו בגמ' שמצד עצם מדרגת הזכר הוא נקרא זכר מלשון זה ככרו בידו, שהוא בא לעולם עם מזונו עמו ורק מכח "האשה אשר נתת עמדי" אמר אדם הראשון 'קפחתי פרנסתי' שמכח שהיא האכילה אותו מעץ הדעת נקנס עליו 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג, יט) - זה מה שהתגלה מכח צירוף זכר ונקבה מצד הקלוקל, ולעומת כך כשמתגלה חיבור של זכר ונקבה דתיקון, מכח כך המזון מגיע מצד הקדושה בשלימות שזהו הזן ר"ת זכר ונקבה כמו שנתבאר.

ומ"מ לסוגיא דידן, בבהן שבגימטריא זן מתגלה חיבור של זכר ונקבה, - ועל אף שנתבאר שבוהן היד היא שורש ההבדלה והנפרדות של הזכר והנקבה, הרי בוהן רגל איננה נבדלת משאר האצבעות^י אלא היא עומדת כסדר שאר האצבעות ומחוברת עמהם, ודייקא מצד בוהן הרגל מתגלה שבהן בגימטריא זכר נקבה - החיבור השלם שבהן זכר לנקבה.

והגדרת הדבר ברורה - לאחר שנתבאר בארוכה ההבחנה בין בוהן יד לבוהן רגל שהאריכות שביד שהיא בגדר שליחות של 'ידא אריכתא' היא דייקא מגיעה מכח ה'אצבעות

^י ומצינו גם בחינה הפוכה במה שיש דין במשיחת הכהנים שלפני שמושחים אותם נותנים מדם איל המילואים בבוהן יד ובוהן הרגל שלהם (שמות כט, כ) ששם זה הארה גבוהה יותר של אריכות שמכחה מתגלה לאחמ"כ המשכה ע"י משיחת השמן.

^י שזהו ברכה ראשונה מברכת המזון "הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים".

^כ כמו שהוזכר בראשית הדברים.

חיבור אחר הפירוד, לאחריו נעשה עוד פעם פירוד, וחוזר חלילה.

אבל מכח המציאות של "והיו לבשר אחד" שמתגלה בולד, ע"י כן נעשה חיבור גמור של הזכר והנקבה, ודבר זה מתגלה במדרגת הרגלים בבהן הרגל שבהן גימטריא זן - זכר ונקבה וכמו שנתבאר, לכן גם הבהן של הרגל איננה נבדלת משאר אצבעות הרגל.

ואמנם כמו שנתבאר לעיל, מתגלה בבהן הרגל שהיא ארוכה משאר האצבעות, והעומק של האריכות שבה משום שבה מתגלה שורש בנין הולד שהוא עומק החיבור השלם של הזכר והנקבה.

נבדלות במה שד' האצבעות נפרדות ממנה, וכפי שנתבאר שזה השורש של נפרדות הנקבה מהזכר שמתגלה גם במה שהאשה נבראה מהצלע בבחינת צד - כח המגביל והמקצרי, ולאחמ"כ "ויביאה אל האדם" (בראשית ב, כב) זה שהזכר והנקבה יכולים לחזור ולהתחבר באופן שמתגלה בהם האריכות שזה השורש לכך שבקידושין יש דין שליחות - אבל הם גם יכולים לחזור ולהיפרד בגירושין באופן של שליחות המתגלה אצל הזכר כמו שנתבאר, והרי ש'ויביאה אל האדם' שהם חוזרים ומתחברים אחר שהם נפרדו, זה לא אחדות גמורה, ולכן אדם הראשון פירש מאשתו ק"ל שנה כמו שאומרת הגמ' בעירובין, שכיון שהאחדות היא איננה גמורה לכן גם כשנעשה

עומק צירוף ב' הבהונות ע"י חיבור הידים וע"י חיבור הרגלים

הקרובות ביותר להתחבר זה לזה - וזה השורש לחיבור הזכר ונקבה שמתגלה ברגליים שכפי שנתבאר בבהן הרגל היא השורש למה שהזכר והנקבה הופכים להיות אחד ע"י הולד ולכן גם שתי הבהונות הרגלים מצטרפות זו לזו כששתי הרגלים עומדים כאחד.

וזה עומק דברי חז"ל^א על הפסוק בפרשת בלק (במדבר כב, ט) "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב" שחז"ל אומרים שהאותיות 'הן', 'ה' ונ' אין להם בן זוג שבסוד צירופי האותיות של אטב"ח גזד"ו אין זיווג לאות ה' וכמו"כ בצירופים של י"צ כ"פ ל"ע מ"ס אין צירוף לאות נ', וכיון שאין לה' והנ' צירוף, הם הזדווגו יחד אהדדי.

ובעומק אלו הם האותיות הן שב'בהן, והרי שה'הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב' זה העומק המתגלה בבהן, - מצד אחד מונח בבהן יד שהיא נבדלת משאר האצבעות ומאידך מצד בבהן הרגל היא חוזרת ומצטרפת

ובכללות ממש, יש את הזכר ונקבה כפשוטו ויש את בחינת הזכר והנקבה המתגלה בצד ימין וצד שמאל שביד וברגל, וכמו שידוע - צד ימין הוא בבחינת זכר וצד שמאל הוא בבחינת נקבה, ומצד כך עומק האחדות מתגלה דייקא מכח הבהן הן בבהונות הידים והן בבהונות הרגלים שכאשר באים לצרף את הידים ומעמידים אותם אחת ליד זולתה, שתי הבהונות הם אלה שמצטרפות ראשונות, וכמו כן ברגליים, כאשר מחברים את הרגלים, הבהונות של שתי הרגלים מצטרפות זו עם זו, כלומר - על אף שהרגלים מצד עצמם הינם נפרדות אחת מזולתה, אבל כאשר מחברים אותם כאחד בבחינת 'ורגליהם רגל ישרה' (יחזקאל א, ז), חוזרות הבהונות ועומדות זו ליד זו.

ובעומק, זו ההבחנה המתגלה בבהן, שמצד אחד בכל יד, הבהן שביד נבדלת משאר אצבעות היד ומאידך בהונות שתי הידים הינם

^א שזה שורש הקיצור ימים כמו שנתבאר לעיל.

^ב במדבר רבה שם.

והיא שורש כח הצירוף כמו שנתבאר.

אבל מונח בבוהן עוד עומק עצום במה ששתי הבהונות יכולות להתחבר יחד²² ע"י ההצמדה של הידים זו לצד זו, וזה עומק מדרגתם של ישראל שהם בבחינת כלתו של הקב"ה שמתגלה אצלם במדבר 'הן עם לבדד ישכון' שהרי במדבר הקב"ה התגלה במדרגת מתן תורה כחתן היוצא לקראת כלה בבחינת האחדות המתגלה בבוהן.

וזה שורש בנין המשכן ובנין המקדש ששורשו במדרגת הבוהן - ולכן כשהם גולים מתגלה קציצת הבהונות.

ומ"מ א"כ, הוזכרו שלושה מהלכים במדרגת הבוהן -

המהלך ראשון הוא בוהן דיד.

המהלך השני הוא בוהן דרגל.

והמהלך השלישי הוא חיבור של הבהונות.

בבוהן היד, ד' האצבעות נפרדים מהבוהן, בבוהן הרגל, הבוהן מצטרפת לד' האצבעות.

ובמהלך השלישי, ב' הבהונות הן של היד והן של הרגל מתחברות יחד בסוד ה'הן' שב'בהן' ובעומק, ב'-הן אלו הן ב' הבהונות שמצטרפות יחד אהדי.

וזה א"כ עומק נקודת החיבור של מדרגת קודשא בריך הוא עם ישראל שמצד כך הם נקראים 'ידידים', וכמו שנאמר בבנימין שבחלקו נמצא ביהמ"ק - (דברים לג, יגב) "ידיד ה' ישכון לבטח" שזוהי ההבחנה של יד ויד שבידיד, ובאחד מהפנים - אופן הצירוף של היד ויד הוא דייקא על ידי ששתי הידים צמודות זו ליד זו שאז הבהונות מצטרפים, וזוהי מדרגת ביהמ"ק שהוא מקום השראת השכינה - "הן עם לבדד ישכון".

ב-ה בהן כלכליפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 35409838

²² [ומצד הקלוקל זה מתגלה ב'קצוצי בהונות' שע"י שהבהונות נקצצות הם מתחברות יחד].

מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה

בהן

סוגיות במחשבה

בהן

בלבביפדיה מחשבה

בהן

הזאת בהן בקדושת אהרן ובניו ובטהרת מצורע

בא לטהרו נאמר (ויקרא י"ד י"ב) "ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב אותו לאשם, ואת לוג השמן, והניף אותם תנופה וגו'", ובאופן הפעולה בדם האשם ובשמן נאמר בהמשך (שם י"ד) "ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוך אוזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית", ואף עם השמן עושה כן שנאמר (שם י"ז) "ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן על תנוך אוזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית".^א

ונבוא להעמיק בשורש הבהן, ומהותה, ושייכותה לעניין ב' הזאות הללו.

הסוגיא הראשונה שהוזכרה בה הבהן היא בעניין קדושת הכהונה של אהרן ובניו, שנאמר (שמות כ"ט כ') "ושחטת את האיל ולקחת מדמו, ונתת על תנוך אוזן אהרן ועל תנוך אוזן בניו הימנית, ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית". מצינו דין הזאת דם השייכת לשורש קדושת הכהונה, שאין איל המילואים קרבן לדורות אלא הוא צורך שעה לקבוע את קדושת הכהונה באהרן ובניו. וקביעת הקדושה הינה על ידי ההזאה על תנוך האוזן ועל בהונות היד והרגל הימניים.

ומצינו בסוגיא נוספת את עניין ההזאה על הבהן, לגבי טומאת מצורע. שכאשר הכהן

הבהן נבדלת משאר האצבעות ועומדת לעצמה

חולק שם לשיעור לעצמו, וכדמצינו בגמ' (שבת קה:) שבין כל אצבע ואצבע יש שיעור 'סיט', ובין בהן לחבירתה 'סיט כפול'. שזהו שיעור החללות בין הבהן לאצבע הסמוכה לה - שיעור כפול. והרי שלא רק מצד עצם מה שהבהן עומדת לעצמה, אלא אף יחס המרחק בינה לשאר הצבעות, חולק שם לעצמו.

ומצינו עוד בלשון חז"ל שהאצבע קרויה 'אצבע צרידה' (רש"י מנחות לה:). משום שהיא 'צרתה של בהן', והיינו שיחסי הקירבה שבין הבהן לאצבע חולק שם ומהות לעצמה. וצריך לרדת לשורשי הדברים.

ישנו חילוק יסודי בין הבהן לשאר האצבעות, שבעוד ארבעת האצבעות מחוברות ומצורפות יחדיו, ואף אורכם כמעט שווה זל"ז. ולעומת כן הבהן נבדלת ועומדת לעצמה, ואף אורכה קצר, שבכל אצבע יש ג' חלקים, ובבהן יש ב' חלקים. ואומר הראב"ד שאף בתוך הבהונות עצמם יש חילוק בין מדרגת בהן יד לבהן רגל, שחילוקים הללו קיימים רק בבהן יד, אבל בהן רגל, אומנם גם היא שייכת לבהן יד, ואף עליה מזים את ב' ההזאות הנ"ל, מ"מ אינה נבדלת משאר אצבעות הרגל, הן כלפי מקומה, והן כלפי אורכה, שהיא שווה לשאר האצבעות.

מצינו עוד נקודה בלשון חז"ל, שמלבד מה שהבהן עומדת לעצמה ואינה מצטרפת עם שאר האצבעות. אף כלפי החלל הקיים בין הבהן לאצבע, הינו חלל כפול מהחלל שבין ארבעת האצבעות הנוספות, ואף חלל זה

^א ושם בהמשך הפרשה נאמר אותו דין אף בקרבן עני.

הזאת כהונה עיקרה הזאת בהן חיד לעומת הזאת מצורע המכוונת לבהן רגל

עובדים בידיהם, וחשובים הם כ'דא אריכתא' של ישראל בעבודתם. ואף שעושים קידוש ידיים ורגליים, העבודה נקראת על שם חיד, ונעשית על ידה. ומה שההזאה היא אף על הרגל, נראה משום שמכח השפעת הקדושה על חיד, נמשכת הקדושה על הרגל, ולפיכך מקדשים הן את בהן חיד - שהיא העיקר, והן את בהן הרגל.

ולעומת כן הזאת מצורע, שבמדרגתו התחתונה הרי שהוא בבחינת רגליים, וכמו שנאמר בעניין החטא (משלי ה' ה') "רגליה יורדות מות". ומכיון שתכלית ההזאה היא לסלק את הטומאה, הרי שהיא מכוונת לבחינת הרגליים, ולפיכך נראה שעיקר ההזאה במצורע היא הזאת הרגל, והזאת חיד היא מקום התכלית אליה המצורע עולה לאחר טהרתו, אך אינה עיקר ההזאה.

נראה להבין, שאין דין ההזאה לקדש את הכהנים, כדין הזאת מצורע. שההזאה על הכהנים בדם איל המילואים, יסודה הוא כמו"ש (שמות כ"ג ג') "לקדשו לכהנו לי", והיינו שעל ידי ההזאה מתעלה האדם למקום עליון ומרומם יותר. ולעומת כן הזאת מצורע, באה אליו למקומו התחתון, שכאשר הוא בטומאתו חשוב הוא כמת (ברכות נה:), ובאה אליו להעלותו ולהשיבו למעלתו השורשית, וההזאה פועלת את סילוק הטומאה. ולעומת ההזאה באהרן ובניו שהיא מחילה את הקדושה.

ומתוך כך נראה ללמוד, שאף שבב' הזאות אלו ישנה הזאה בין על בהן חיד ובין על בהן הרגל. חלוקים הם בכך, שבהזאת כהונה עיקר ההזאה היא על חיד, שהיא המרוממת יותר מן הרגל. וצורתה של חיד היא פשוטה לעילא, כמו בנשיאות כפים של כהונה. וביותר שהכהנים

דם האשם בא לסלק הטומאה, ודם השמן להחיל את הקדושה

האוזן וב' הבהונות הימניים, ומפני מה חוזר הפסוק לפרש מקום ההזאה. הרי שהגדרת הדבר שההזאה היא על גבי מקום דם האשם.

והרי שאף הזאת מצורע שייכת למקום ההזאה על חיד, והיינו בהזאת השמן, שהוא קובע את מקומו העליון לאחר סילוק טומאתו, וזהו לאחר ההזאה בדם האשם השייך יותר להזאת הרגל. וזה המיצוע שבין הזאת הכהונה שכולה קדושה, לבין הזאת מצורע בדם שבעיקרה שייכת להזאת רגל, ולאחר סילוק הטומאה הקדושה מגיעה ומתרוממת ע"י השמן לבחינת חיד.

ולהבין יסוד כל אלו נתבונן ביתר עומק בשורש הבהן, ובמה שביד היא נבדלת ועומדת לעצמה משאר האצבעות, וברגל שווה, וכנ"ל (אות ב').

וביתר עומק נראה, שאף הזאת דם האשם שונה מהזאת השמן, שקרבן האשם הוא בא על החטא, לכפר על אשמת החוטא. ואילו השמן הוא שייך לטהרה הבאה לאחר סילוק הטומאה. שמהות השמן היא שהוא צף ועולה למעלה. ומלשון הפסוקים נראה מקור לדרך זו, שנאמר (ויקרא י"ד י"ז) "ומיתר השמן על כפו יתן הכהן על תנוך אוזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית - על דם האשם". והרי שההזאה מלבד שהיא באותו מקום בו היזו את דם האשם, אלא שחשובה הזאת השמן בהיותה 'על דם האשם', באה על גביו, והיינו שלאחר שהסתלקה הטומאה, שייך לבוא ולהחיל קדושה. וכן נראה ללמוד ממה שמקשה הגמ' (מנחות י.) שדי היה לכתוב "על דם האשם" וממילא ידוע שההזאה היא על

הבהן שורש למציאות ההבדלות, והיא שורש לאצבע השישית

ושורש הדבר רמוז בשם הוי"ה, שהו' מרמזת על האצבע השישית שבאדם [האוב"ק], והה' מלמד ששורשה של אותה אצבע נעוץ באצבע החמישית, במה שהיא - הבהן, עומדת לעצמה משאר אצבעות, שכך האוב"ק נבדל משאר האצבעות, בבחינת בהן.

ונראה להמשיך הביאור בזה, שהאוב"ק היא המיצוע שבין בהן היד שהיא נבדלת משאר אצבעות, לבין בהן הרגל שאינה נבדלת לעצמה. ותוכן הדבר, שמציאות הבהן ביד משייכת לב' עניינים, הא' במה שסו"ס שייכת היא לשאר האצבעות, ואינה מובדלת בידול גמור, שהרי היא חשובה כאצבע חמישית. והעניין הב' במה שמכל מקום יש בה חשיבות וחלוקת מקום לעצמה. וב' עניינים אלו מתגלים בגופו של אדם, שמציאות חיבור כל האצבעות יחדיו נמשכות אצבעות הרגל בלא פירוד כלל, ומציאות הפירוד והבידול נמשך ובא עד לאוב"ק, לקבוע שם אצבע למה שהאוב"ק עומדת נבדלת משאר האצבעות.

וסמך לדבר יש להביא מדברי הגמ' (סוטה לו:): לדרוש מה שנאמר ביוסף (בראשית מ"ט כ"ד) "ויפוזו מבין זרועי ידי"ו שאצל יוסף הזרע יצא מהאצבעות ולא מהאוב"ק. והרי ששורש האוב"ק הם אצבעות הידיים, ששם ניכר ומיוסד היות הבידול שבין אצבעות האדם.

ולפי"ז ברור, שדין קידוש ידיים ורגליים בתחילת עבודת הכהנים, אין כאן ב' דינים נפרדים - לקדש את היד לעצמה ואת הרגל לעצמה, אלא דין לקדש את הידיים והרגליים, שהם מצטרפים ושייכים זל"ז, וצורת שייכותם היא ע"י האצבעות, וכנ"ל שבהן היד היא שורש לבהן הרגל, שממנה נמשכים ומושפעים כל ה' אצבעות הרגל.³

הגמ' (יומא כב.) אומרת ש'אין מוציאין אגודל במקדש מפני הרמאין', ומפרש רש"י שבזמן שעושין פיס, להרגיל מי יעבוד עבודה מסויימת, וצורת הפיס היתה שסופרים כל אחד על פי אצבעו, יכול אחד להרים הן את אצבעו והן את אגודלו, ומחמת המרחק הגדול שביניהם יבוא המפיס לחשוב שהיא של אדם אחר, וימנעוהו כשניים ולא כאחד. והרי שצורת הרמאות שלו היא במה שהבהן מובדלת משאר האצבעות, עד שיבואו לטעות ולמנותו כשניים.²

ואף בשמה של הבהן רמוז הדבר, שכידוע בחז"ל לכל אות יש בן זוג בחשבון 'אטב"ח', היינו א' היא זוג עם ט', ב' עם ח', ג' עם צ', ד' עם ת', וכן ע"ז הדרך בכל האותיות. והאותיות שאין להם בני זוג הם ה' ונ'. ושורש שם 'בהן' הוא ב' - הן, והיינו שב' אותיות הללו, עומדות ונבדלות משאר האותיות. והרי שזהו יסוד הבהן, שהיא מעמידה את מציאות הנבדלים משאר החלקים, שאינה עומדת יחד עם שאר האצבעות. וביותר מצינו שסתם אצבע האמורה בש"ס הכוונה היא על הבהן, וכל מקום שנאמר שיעור אצבע היינו שיעור אגודל. ותוכן הדבר שמה שהיא עומדת לעצמה, חשוב ונקבע כך שם אצבע בעלמא.

ובשורש הדבר נראה, שהנה מצינו בחז"ל שהאות ברית קודש חשובה ונקראת 'אצבע', וכלשון חז"ל (נדה סו.) 'לא כל האצבעות שוות'. ולכאורה שורש מה שיש מציאות של אצבע הנבדלת משאר האצבעות, שורש זה מתגלה בבהן. וזוהי צורת מה שהאוב"ק אף היא חשובה כאצבע, הגם שהיא נבדלת בידול מוחלט ועומדת לעצמה, שורשה במה שהבהן עומדת לעצמה.

² ואף שהוא עושה כן ברמאות, רמאותו יסודה בדבר אמת, מה שהבהן נבדלת וחולקת שם לעצמה.

³ ויש כאן עוד ב' עניינים, מה שההזאה היא בצד ימין, בתנוך האוזן ובהן היד ובהן הרגל, שקומת האדם בימין, ומאריך בזה רי"א חבר, ועוד עניין הוא החיבור שבין האוזן לבהן היד והרגל, ואין זה מעניינו כאן. ועיי' באות י"ב.

היא שהאוב"ק ופי הטבעת שהיא מקבילה לו יחד, הם שייכים ומצורפים הן לבחינת ידיו, ובפרט לבהן יד. והן לבחינת רגליו, שמקום האוב"ק בין רגליו. ולפיכך טעון הכהן קידוש הן לידיים והן לרגליים.

ומקום בו מצאנו יסוד לחיבור זה שבין הידיים והרגליים, שהדין שבהן המטיל מים או עשה צרכיו, זקוק לקידוש ידיים ורגליים. ולכאורה יש להבין מהו שזקוק אף לקידוש הידיים כאשר יוצא מבין רגליו. ועומק נקודת הדבר

בהן היד היא שורש לרגל, הן לאצבעות הרגל והן לאוב"ק הקרויה רגל

ובעומק יותר, הגדרתה היא שהיא המשך של היד, שאין מציאות של אצבע לבד, אלא שהיא אצבע בכך שהיא ממשיכה את מציאות היד, עד כדי שחשובה בפני עצמה להיות קרויה וחשובה אף רגל.

וזוהו עומק מה שהובא לעיל, שרמוז הצירוף של היד לאצבעות הרגליים ולאוב"ק באותיות ו' וה' שבשם הוי"ה, ששורש הדבר שהיד שייכת ומצטרפת לרגליים, וזה בין באופן של ה' - חמשת אצבעות הרגליים - משורש הבוהן, או מדין ו' - שהאוב"ק היא האצבע השלישית של היד, עד כדי שחשובה היא כרגל, במה שהיא מושפעת מן הבהן שהיא חשובה ונבדלת ועומדת לעצמה.

ונראה ללמוד עומק נוסף במה שבהן היד היא שורש הן לאצבעות הרגל והן לאוב"ק, שמוזכר ברבותינו שהאוב"ק היא בבחינת רגל שלישית לאדם. ובכך הוא משול לעולם שעומד על ג' הרגלים, כך האדם עומד על ג' רגליים, ב' רגליו והאוב"ק. וא"כ בעומק מה שבהן היד היא שורש לאצבעות הרגליים ולאוב"ק אין אלו ב' עניינים נפרדים, משום שהאוב"ק עצמה חשובה כרגל. והרי שבהן היד שורש למציאות של רגליים, וזה האצבעות שברגליים מחד גיסא, ולאוב"ק החשובה כרגל לאידך גיסא.

ומכל מקום נראה שיש חילוק שורשי בין אצבעות הרגליים לאוב"ק, שאצבעות הרגליים מקומם הוא ברגל, ואילו האוב"ק היא עצמה הרגל, ואין היא תלויה ועומדת ברגל קיימת.

צירוף ד' בהונות יחד

שמאל.

ועומק נקודת הדבר נראה, שלשיטה שמזים ביד על מקום יציאת האצבע, הרי שההזאה מיוחסת למציאות היד ולא על האצבע. ונמצא, שלעומת מה שנתבאר שמתגלה באוב"ק מציאות של אצבע העומדת בבחינה מסוימת לעצמה, שאינה מצורפת לשאר חלקי היד, אף ששייכת אליהם. ועומדת לעצמה עד שאומרת הגמ' שיד הממשמשת בה תיקצץ, והיינו ניתוק האוב"ק שהיא אצבע, ממקורה, שהוא היד. מתגלה כאן שכך הוא אף לאידך גיסא, שיש מציאות של יד ללא אצבע, ולפיכך היכן שאין אצבע מזה על היד. ובתוך מציאות היד מזה על המקום שממנו האצבע יוצאת, שזה החלק הפרטי של האצבע בתוך כלל מציאות היד.

עלה בידינו חיבור וצירוף בהונות היד והרגל, ומתוך כך צירוף ושייכות אצבעות היד והרגל. אך יש עלינו להבין מהות וצירוף בהונות ואצבעות יד ימין ויד שמאל, וכן בהונות ואצבעות רגל ימין ורגל שמאל.

הנה נחלקו תנאים (יומא סא:) בדין מצורע שנקצצו בהונותיו, לשיטה אחת אין לו טהרה עולמית, שלא ניתן לקיים את הדין להזות על בהן ימין של היד והרגל. ולשיטה נוספת מזה על היד במקום הבהן, וכן על הרגל, ומבאר משום שמשם יוצאת האצבע. ושיטה שלישית מזה על בהן שמאל [ולא נתבאר במפורש מה אם אין לו גם בהן שמאל, האם מודה שמזה על מקום יציאת האצבע ביד]. נמצא שלשיטה השלישית יש ויכולה ההזאה להיות בצד

⁷ והורחב בזה בארוכה במקו"א.

וכן הוא אף לגבי הרגליים. שהרי מי שנקצצה בהן יד ימינו ולא בהן רגלו הימנית, לשיטה שמזה על בהונו השמאלית, ברגל מזין על בהן רגלו הימנית, שמה שאפשר לקיים כתיקונו מקיימים. נמצא שמזה ביד על בהונו השמאלית וברגל על בהונו הימנית. הרי שיש כאן צירוף של יד שמאל ויד ימין, הבאים ומצרפים מכח זה אף את הרגליים, בין רגל שמאל ובין רגל ימין. ומכאן מתחברים ארבעת בהונותיו של אדם.

ד' בהונות האדם - מגלים מציאות ההכרח שבאדם

אנוס בדבר, ואין זה מחלק בחירתו. שאומנם פעמים בא מכח מה שהרהר ביום, אך פעמים מעידה הגמ' שיש שרואה לאונסו, וטמא הוא. ולדברינו ששורש האוב"ק בהיותו חשוב כאצבע הוא בבהן, ובעומק אוב"ק בו גנוז כל ד' הבהונות יחדיו. הרי שמונח בגימ' של ארבעת הבהונות, שצירופם עולה סך רכ"ח, שמהם מושפע הגילוי של ההכרח שלמעלה מן הבחירה, שבפנימיות האדם מוכרח מעצם מהותו לקיים רצון הקב"ה.

על חטאי הפה מזים על בהן היד שהם שורש לאוב"ק שמקביל לפה.

האדם. ואופן התיקון הוא שעי"ז מעוררים את נקודת ההכרח שבאדם, המתגלה באוב"ק וכנ"ל. וכך נעשה התיקון למצורע להשיבו למעלתו השורשית שקודם החטא, לעמוד במעלת קדושת הפה.

ונעמיק כמה שהבהן חלוקה משאר האצבעות אף באורכה, ששאר האצבעות יש בהם ג' פרקים, ובבהן יש ב' פרקים. שהנה האוב"ק היוצא משורש הבהן אף הוא בזכר עשוי מב' חלקים. וביותר לדברי התוס' המבאר את דברי הגמ' ביומא הנ"ל (כ"ב). שמה שאין מוציאין

ובכך מתקיים דין ההזאה. והתחדש בתוך כך שיטה שלישית, שניתן לקיים את דין ההזאה בימין כאשר מזין על בהן שמאל.

וא"כ דין ההזאה שמתקיים כתיקונו, בבהן יד ימין, הרי שהוא חל הן כלפי האצבע לכשעצמה, והן כלפי היד - שהיא שורש האצבע. וכאשר מזה על בהן שמאל, מצטרפים כלל החלקים, ומתקיימת ההזאה על בהן שמאל ומצטרפת עימה היד עצמה ובהן ימין, שהוא עיקר מקום ההזאה. ומצינו בזה צירוף חדש, של בהן ימין ובהן שמאל, ונשפע הדבר מצירוף היד עצמה.

ונבוא ללמוד בשורש ארבעת בהונותיו של האדם. שהנה מנין הגימ' של 'בהן' הוא נ"ז, ומניין ארבעת הבהונות יחד עולה לסך רכ"ח, אותיות של הכרח. ונעמוד במהות הדבר.

חלק מרכזי שבאדם הוא במציאות של 'בחירה', המקום בו יש ביד האדם לבחור את מעשיו. ויש באדם חלק הגבוה מן הבחירה וזהו מה שבמדרגת ידיעה. ומבואר ברבותינו^ה שהמקום בו מתגלה באדם המציאות של ידיעה שלמעלה מן הבחירה היא באוב"ק, שפעמים ויש לו מקרה לילה, והרי שהאדם

ומעתה יש להבין ביתר עומק בשורש הזאת מצורע, לסלק הימנו טומאתו. שכידוע (ערכין טו:) צרעת באה על עסקי לשה"ר. ועוד לימדנו רבותינו שפגם לשון הרע מקביל לפגם באוב"ק. ולפיכך מבואר, שאף שלכאורה מכיון שחטאו של המצורע הוא בפיו, ופשטות מקום ההזאה צריך שיהא על פיו, בו דיבר לשון הרע. ולהנ"ל מבואר שבחטאו פגם בקדושת האוב"ק, והוריד ממעלתה. ולתיקון אותו פגם מזין על שורש וענפי האוב"ק, שאלו בהונות ידיו ורגליו של האדם, לסלק טומאת

^ה רבי צדוק הכהן מאריך בזה מאוד.

^י ורמזו עוד במה שבהן אלו אותיות 'יה', שאלו האותיות שאין להם בני זוג, וכנ"ל (אות ה'), והיינו שיש להם הכרח פנימי מצד עצמם.

ביחס לחלל שמסביבו. ותוכן הדבר, שכל דבר מורכב מ'זכר' ו'נקבה', והיינו ה'תוך' - האצבע, הוא הזכר, וה'חלל' המקבל משול לנקבה. ומושפעים ומקבלים הם זה מזה. ולפיכך הבהן, שמהותה היא היותה קצרה, משפיע אותו התמעטות אף ביחס לחלל שמסביבה, שהוא ה'מקבל אותה' במקומה, שיש סביבה כפל מציאות של חללות.

ומתוך דברים אלו נראה ללמוד ביתר עומק, שצד הטומאה שבבחינת בהן המתגלה בחטא המצורע, תוכן הדבר שהתקלקלו ב' בחינות אלו שבבהן, הן צד ה'זכר' בקוצר הבהן עצמה, והן בבחינת ה'נקבה' ביחס לחלל שמסביבה. וא"כ מהות הזאת מצורע באה לסלק הטומאה ולתקן שורש הפגם שבב' בחינת הללו. וצריך לבאר בזה.

הזאת דם האשם והשמן מגלה את בחינת הבינה שבבהן

נעשה חורבן. וזה הוא צד הטומאה שבבהן. ובצד הקדושה והתיקון הוא בהיפוך, כאשר מדרגת בהן מתהפכת מבחינת 'בנה' - שאז בנינה חסר ושייך להיחרב, לבחינת 'הבן', היא מדרגת בינה. אזי באה הבהן לתיקונה. וכנ"ל שהזאת השמן והדם, שהם ר"ת 'שד' הוא מקום בינה, היא צורת סילוק טומאת מצורע והבאתו אל תיקונו.

וביתר עומק, דם שורשו הוא חורבן, חורבנו של דבר קרוי שפיכות דמים, ובנטילת נפש הוא שפיכות דמים בפועל ממש, ועל שם כן נקראת הרציחה שפיכות דמים. ולעומת כן השמן מעמיד את החכמה וההבנה בחכמה, וכידוע מרבותינו. ולפיכך מזין דם האשם תחלה, להעמיד בבירור את שורש הפגם שחטא המצורע. ועל גבי דם האשם מזים את השמן, המעמיד את החכמה, ובכך מתקן את שורש הבהן להעמידה בבחינת 'בינה', ובכך מתרומם אף הדם, לעמוד במדרגת הבהן המתוקנת, והיא בהיותה בצורת הבינה.

אגודל במקדש מפני הרמאין, היינו שמשום שהיא אצבע קצרה, יכול פעמים להוציאה ופעמים להסתירה, שלא ימנוהו. והרי זה דומה לאוב"ק שפעמים קצר ופעמים ארוך. וזהו שורש הרמאות משום שהוא קצר יכול להחשיבו ויכול להעלימו משום קוטנו, ומשום שמנענו בנקל. ואף בזה הוא מקביל לאוב"ק היורה כחץ שזה ענין של מהירות. וזהו בעומק מה שהאוב"ק מושרשת בבהן במה שהם שווים בעניין זה.

נתבאר לעיל (אות ב'), שאף בחלל שבין הבהן לשאר האצבעות חלוקים הם, שהחלל שבין הבהן לאצבע הצרידה כפול מהחלל שבין כל אצבע ואצבע, ומכונה משום כן 'סיט כפול'. ונראה לבאר בזה להנ"ל, שהבהן עצמה היא קצרה, וביאור הדבר הוא כנ"ל שהיא שורש לאוב"ק. ובאים הדברים עד שמתפשטים אף

הנה דין הזאת מצורע הוא בשמן ודם האשם, ואלו ר"ת 'שד' מלשון 'שדים נכונ'. ותוכן הדבר, שהתבאר בגמ' (ברכות י.) שבשונה מיניקת בהמה המניקה ממקום הטינופת, האדם יונק ממקום בינה. ובכך התיקון משוייך לבחינת בהן, כמבואר ברבותינו שאותיות 'בהן' שייך לקרותם בהיפוך 'בנה' ו'הבן' מלשון בינה. והרי שהתיקון בשמן ודם, המרמזים על השד, באים ומתקנים על פגם של בהן, במה שהוא שייך לבינה.

ויש לנו ללמוד ולהבין שורש התיקון המונח בבהן, הן מצד בחינת 'בנה', והן מצד בחינת 'בינה'.

ידוע בחז"ל (בראשית רבה ג' ז') שקודם בריאת העולם הקב"ה היה בורא עולמות ומחריבם. והנה העולמות היו מעשה ידיו של הקב"ה. נראה במהות הדבר, שבריאת אותם עולמות היתה במדרגת בהן, מצד שורש 'בנה' המונח בבהן. ולפיכך היה מונח בהם שיחברו, שהבהן קצרה היא, וחללה כפול. וכאשר גובר החלל

חמישים שערי בינה הם מציאותו של משה

אמרו. ולהנ"ל מדרגת שניהם היא בחינת הבהן. ורמוז בבהן, שהיא נוטריקון בה נ', שהשיג את מדרגת הנ', ועוד שזהו כנגד החומש החמישי בה נ', שהחמישי מכוון כלפי שער החמישים, וזוהי השייכות של משה לחמישים שערי בינה שנבראו בעולם. וזוהי מדרגתו של משה בגילוי הקב"ה, וכידוע (שמות ט"ו ב') "זה קלי ואנוהו" הראו באצבע, ומבואר שסתם אצבע היינו בהן, והרי שאופן גילוי הקב"ה ע"י משה רבינו היא בבחינת בהן.

ומעתה מבואר נפלא מאוד, שכפי שמדרגת הבהן, שהיחס בינה לשאר האצבעות היא שחללה כפול, כך ספר דברים, שיסודו הוא בשורש בהן, הוא משנה תורה, שחוזר וכופל את ארבעת החומשים. ומתוך השפעה זו ניתנו כל חמשת החומשים, וכנ"ל שמן הבהן ישנה השפעה לכל חמשת האצבעות. וזהו צד הקדושה והתיקון של בחינת הבהן.

שורש קדושת הבהן ושאר האצבעות היא בקדושת הפה

היותר שורשי מטהרת מצורע דעלמא, שתיקון דעלמא הוא באופן של ברית המעור המכוונת כנגד ברית הפה, ומתקן פגם ד' בהונות שבאוב"ק, להעמידה בצד הקדושה. אולם משה לעומת כן העמיד צד הקדושה במציאות הפה, שהוא שורש האצבעות שהם שורש האוב"ק, היא ברית המעור. ובכך הוי תיקון שורשי וגדול יותר לפגם של לשה"ר.

ומתוך כך מתחוויר מה שקודם הזאת הדם והשמן על בהן היד והרגל, מקדימים ומזים על תנוך האוזן. ו'בהן' עם הכולל עולה בגימ' 'אזן'. שאוזן מורכבת מאותיות 'אז - ן' והיינו הנ' של החמישים שערי בינה, במה שהיא הכפלה של ז' פעמים ז' בצירוף הא' שעולים יחד למניין חמישים. ושורש הדבר, שלהמבואר שורש התיקון הוא להעמיד צד הקדושה והתיקון שבמדרגת בהן, והיינו להעמידה בבחינת בינה. לפיכך מזים על תנוך האוזן הימנית,

חמישים שערי בינה נבראו בעולם, וכולם ניתנו למשה חסר אחד (ר"ה כ"א:), והוא שנאמר (תהילים ח' ו') "ותחסרהו מעט מאלוקים". ומבואר ברבותינו שבזמן מתן תורה התגלה למשה אף שער הנ', והסתלק הימנו לאחמ"כ. והרי שמשה במהותו שייך לשערי בינה הללו, ואף היה זמן שהיה לו את כל החמישים.

ונראה בשורש הדבר, שהנה מתוך חמשת חומשי תורה ארבעת הראשונים הם דבר ה' לבד, ואילו ספר דברים משה מפי עצמו אמרו. וידוע מרבותינו שחמשה חומשים מקבילים לחמשת אצבעותיו של אדם. וספר דברים מכוון כנגד הבהן. וביאור הדבר כנ"ל שהבהן מעמידה את מציאות ההבדלות שעומדת בפני עצמה, ומכוון לספר דברים שהשתנה ונכתב ע"י משה.

וכן הוא בלוחות, שלוחות ראשונות נכתבו ונעשו ע"י הקב"ה, ואילו לוחות שניות משה פסל את הלוחות, ומקביל לספר דברים שמשה

ונראה ללמוד ביתר עומק, שהנה מרים כאשר דיברה לשה"ר במשה נענשה בצרעת, ואופן תיקונה נעשה כאשר התפלל משה תפילה קצרה שיכופר לה. וממנו נלמד (ברכות לד.) שאדם לא יאריך בתפילתו, שהתפלל אך 'קל נא רפא נא לה'.

ותוכן הדבר, שלשון רבותינו הוא ה' אצבעות ימין, ה' אצבעות שמאל, ולשון חוק מכריע בינתיים. והיינו שהפה הוא שורש האצבעות, וחמשת מוצאות הפה, הם השורש לה' אצבעות ימין ושמאל של האדם. והלשון מכריעה בינתיים. ותפילה הקצרה שהתפלל משה, היתה מכוונת כלפי אצבע קצרה שבאדם, היא הבהן, ותפילתו כללה חמש מילים, שתפילה זו מכוונת לאצבע החמישית. וכך משה התפלל לרפאותה מטומאת צרעת, שהיא היתה צד הטומאה של הבהן, ומשה בתפילתו העמיד צד הקדושה שבבחינת בהן. וזהו תיקון באופן

משייכים את חמשת האצבעות לתיקון הבהן בבחינת בינה.

הסימנים שמסר יעקב לרחל הם תנוך האוזן הימנית ובהן יד ורגל הימניים

מוחלט, וזוהי טהרה המוקדמת לטומאה.

ושורש הטהרה שבלבן, ש'לבן' אותיות לב נ', שבמקום הלב הוא נ' שערי בינה. וביותר עומק אלו ל"ב נתיבות חכמה ונ' שערי בינה. ולבן הכוונה, שתכלית החכמה, על כל ל"ב נתיבותיה, מצויים בנ' שערי הבינה.

וזוהו סימני הטהרה שמסר יעקב לרחל, שנטהרת מידי העמידה בבחינת לבן תחתון, היא מציאותו של אביה, ונכנסת לידי לבן העליון, הוא סימן הטהרה, כאשר האדם עומד במציאות נ' שערי בינה. והוא צד התיקון והטהרה של מצורע.

לאה היא בבחינת 'בינה' לעומת רחל שהיא עיקרה של בית בבחינת 'בנה'

הראשון. ולעומת רחל שהיא שייכת לעולם הגלוי, שיסודם באותיות ה' וו'. ובאופן זה היא מצטרפת ליעקב.

והשייכות לבחינת 'בהן' נראה שהוא מונח באותיות הבהן, ש'בהן' היינו ב' פעמים ה', והוא סך י', כפול הה' עצמה עולה לסך נ', אלו נ' שערי בינה. ואלו אותיות תחילת שם הוי"ה, האותיות הנעלמות, כמו שכתוב 'כי יד על כס י-ה', במלחמת ה' בעמלק.

ותוכן הדבר, רחל שייכת לבחינת 'בנה' שבבהן, שהיא עיקרו של בית. ולעומתו לאה, השייכת להעלם, היא בחינת מקום דדיה של אשה המצויים במקום המכוסה, והוא מקום הבינה, ואלו אותיות 'הבן' שב'בהן'. והיא מציאות העליונה שבמדרגת הבהן. והיא שורש הבינה, להבין דבר מתוך דבר, את הנעלם מתוך הגלוי.

וביתר עומק, כתב הרמ"מ משקלוב תלמיד הגר"א שד' בהונות עולות בגימ' סך 'אלקי

מבואר ברבותינו שהסימנים שמסר יעקב לרחל הם תנוך אוזן ימין ובהן ימין של יד ורגל, והיא מסרתם ללאה. ויש לרדת לשורשי הדברים, להבין השייכות לכל המתבאר לעיל.

הנה לאה ורחל היו בנות לבן, ובטומאת מצורע - היא צד הטומאה של מדרגת הבהן - כאשר יש ספק מסגירים את המצורע, ואם נהפך כל הנגע ללבן טהור. וידוע לשאול בדרך צחות שאם לבן הוא סימן טהרה, היאך לבן אביהן של רחל ולאה הוא שורש טומאה. ומבואר שאופן טהרה של מצורע שהיה טמא מוחלט, זהו באופן של הזאה על האוזן וב' בהונות היד והרגל. ומאידך סימן טהרה שורשי יותר, כאשר המצורע שייך לבחינה העליונה של לבן

ומה שבפועל לאה היא שמסרה את הסימנים ליעקב, היא העלתה בכך את הסימנים למדרגה היותר גבוהה, שלעומת מהלך הסימנים השייכים לטהרת מצורע, היא שייכה את הסימנים להזאת קדושת הכהנים, בהזאת דם איל המילואים. וכנ"ל שישנם ב' הזאות במקומות הללו, הזאת מצורע לסלק טומאתו, והיא הבחינה בה רחל היתה שייכת. ואילו לאה שייכה את הסימנים במדרגת איל המילואים, היא הטהרה היותר עליונה ושורשית.

ושורש החילוק שבב' בחינות הללו, שכנ"ל (אות ה') צד התיקון של בהן יד ורגל, הם לעומת אותיות ה' וו' שבשם הוי"ה, שהבהן היא הה', וממנה מושפע האוב"ק, הוא הו'. וזוהי מדרגת רחל ויוסף בנה. אך סימני לאה, היא מדין החלק הראשון של שם הוי"ה, מה שמכוסה ונעלם מעינינו בעולם הזה, מכוחו של עמלק השולט בעולם הזה. ולאה שייכת להעלם, וכפי שנסתרה מעיני יעקב בלילה

^ז שהיה רמאי בפיו, שהעמיד צד הקלקול שבקדושת הפה.

^ח ורמזו בדימוי המילים 'לאה' 'מילואים'.

ושלמותו של יעקב היא מצירוף לאה ורחל יחד, וזוהי השלמות הבאה מכח האשה אצל יעקב.

יעקב'. והיינו שמהותו של יעקב הינה צירוף בהונות ידיים ורגליים יחד. ונראה שרחל היא הצטרפה לבהונות הרגליים של יעקב. ואילו לאה הצטרפה לבהונות ידיים של יעקב.

יעקב הוא תחילת הגלות בגלות מצרים

שגלות היא יציאתו של האדם מביתו ומקומו, למקום זר. ועיקר פעולתו של אדם במקומו היא בעבודת כפיו, ועל ידי כלים המשמשים לו כ'ידא אריכתא'. ובגלות אופן הגלות היא בהיותו נודד ברגליו. והרי שירד מן בחינת ידיים לבחינת רגליים. והרי שהגלויות עניינם ירידה ממעלת הבהן, וביתר עומק ממעלת בהן יד לפחיתות של בהן רגל.

ולהמתבאר מחזורין הדברים, שגלות מצרים היא הגלות החמישית, שהיא שורש לארבעת הגלויות שלאחריה, והיא בבחינת בהן להם, במה שהיא נבדלת מהם, שהיא שורש להם. ולפיכך סימן הגלות היתה בירידת יעקב, שענינו היא במדרגת הבהונות בצירוף ד' הבהונות יחד.

ואף אופן הגאולה היתה בבהן, שאמרו החרטומים על המכות "אצבע אלוקים היא", והיינו בהן, שסתם אצבע בהן היא. ותוכן הדבר שבגאולה התגלה צד הקדושה שבבהן, בחזרה למעלת קדושת הפה. ואילו גלות עניינה ירידת מדרגת הבהן לבחינת רגליים, ואלו הם שערי הטומאה, העומדים לעומת נ' שערי בינה, שהם צד הקדושה שבבהן, במצרים הגיעו ישראל למ"ט שערי טומאה, והיו שייכים לגאולה משום שלא ירדו לשער הנ', ובכך היו נקבעים בבחינת רגליים.

ידוע ש'מעשה אבות סימן לבנים', ותחילת הגלות היתה אצל יעקב שהוא ירד למצרים. שגלות מצרים היא שורש לד' גלויות שבאו לאחמ"כ. והגלות הראשונה היא גלות בבל. וידוע ש'בבל אותיות 'לבב', היינו שני לבבות, וזהו הבילבול בו מצוי הגולה, ועל דרך מה שאמרו חז"ל (ב"ב י"ב): שקודם מאכלו של אדם יש לו ב' לבבות.

והנה הלויים כשגלו מיאנו לשיר את שירת הלויים, וכאמור (תהילים קל"ז ד') "איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר", ופירש רש"י (קידושין ס"ט): שלא יכלו לשיר משום שקצצו לעצמם את בהונות ידיהם. ותוכן הדבר, שבגלות לא שייכת מעלת הבהונות, ולפיכך קצצו לעצמם את הבהונות, שבהיותם בגלות הינם מסולקים מן צד הקדושה שבבחינת בהן. ובכך מתבאר שאף לשיטה שעיקר שירה בפה (ערכין י"א), שלדעתו אין עצם מה שהיו מחוסרי בהונות חסרון בפועל לשיר בכלי ע"י הבהן, משמעות קציצת הבהונות היתה קביעה על מה שנתחסרו ממעלתם, ומופקעים משירת הלויים, משום שירדו ממדרגת בהן. ושירתם בפה היתה מצטרפת בביהמ"ק לבחינת בהן, וכנ"ל (אות י"ב) בתפילתו של משה, שקדושת הפה היא שורש לאצבעות.

ובעומק יותר נראה, שעיקר הגלות היא הירידה מן מדרגת ידיים למדרגת רגליים,

טהרת מצורע בשער ניקנור להעמיד השייכות לצד הקדושה שבבהן

ולמצורע מותר לו לטהרתו להיכנס בשער ניקנור. ולהכניס בהונותיו לצורך הזאתה לטהרתו, והיינו שלאחר ההזאה, חוזרת לו קדושתו, ויכול לעלות לביהמ"ק, היא בחינת הגאולה השלימה. ותוכן הדבר שחוזרת ידו

ובאופן התיקון להעלות מצד טומאה לצד הקדושה, היינו בטהרת המצורע שמסלקים טומאתו וחוזר לעמוד בצד הקדושה צירוף ד' בהונותיו. והנה מבואר בגמ' שלטמא נאסרת עליו הכניסה למקדש, וחייב כרת אם נכנס.

הקדושה של הבהן, וכפי שבלשון חז"ל בהן קרויה 'אגודל', מלשון (דברים ל"ב ג') "הבו גודל לאלוקינו". והיינו שמהבהן מגיעה גדולה בגילוי כבוד הקב"ה, בהיות מדרגת הבהן של צד הקדושה. ולשון אחרת, שצירוף בהן נמצא לראשונה במנחת הבל, שנאמר שם (בראשית ד' ד') "מבכורות צאנו ומחלביהן", והיינו המשובח שבבמותיו. ולעומת צד הטומאה היא בחינת הגלות, בירידה לבחינת רגליים.

למעלתו הראשונה. ומחזור יותר למבואר לעיל (אות ז') ששורש ההזאה הינה בין על הבהן ובין על היד עצמה, וכמבואר למ"ד שאם אין לו בהן מזה על היד במקום הבהן. וביותר למ"ד שמזים על בהן שמאל, ויש צירוף כלל ד' בהונותיו של המצורע. ולפיכך מחזירים אותו בשער ניקנור, לקבוע שחזור המצורע לקדושתו השורשית, לאופן גילוי הקב"ה בבחינת בהן, 'זה קלי ואנוהו'. וזוהי מהות צד

ב' בתי מקדש ראשונים היו בבחינת 'בנה', ובית שלישי בבחינת 'בינה'

מצד 'הבן' שבבהן, היא מדרגת לאה השייכת לבינה, מצד מעלת בהונות הידיים. והיא צד קדושה העליונה והמרוממת שבבהן, ולפיכך בית שלישי לא יחרב לעולם.

ובשורש הדבר, שהוא עומק החילוק שבין ב' בתי מקדש ראשונים לבית שלישי, ששני בתים הראשונים נבנו בבחינת 'בנה' שבבהן, ולפיכך שייך בהן צד חורבן. אך בית שלישי יהא בנוי

הזאת השמן מעמידה את השייכות לחמישים שערי בינה

היא מדרגת ה', התוספת של האחד על גבי ז' פעמים ז'. וכנ"ל שמכניסים את המצורע הנטהר בשער ניקנור, להעמיד את שייכותו לקדושת המקדש לאחר שנטהר ועלה לבחינת בהן היד, מצד בחינת בינה המונח בשמן.

ומתוך כך נבין מה שבהזאת איל המילואים מזים רק מדם הבהמה, ואילו אצל מצורע מזים על גבי דם האדם שמן. שבמצורע מתגלה יותר מכהן, שניתן להעלות את צד הטומאה, לתוך מדרגת הידיים, על ידי השמן, השייך לחכמה ולבינה. ובכך קובעו במדרגת ה'שמונה',

צד טומאה שבבהן בבחינת בהמה, לעומת צד קדושה 'הבו גודל לאלוקינו'

שחטא בלשה"ר, שקדושת הפה היא צד העליון שבבהן וכנ"ל (אות ט'). ולעומת כן כאשר הוא על צד הקדושה, חוזר ובא בצד 'בינה', ונקרא 'אגודל' שמתקיים 'הבו גודל לאלוקינו', היא הגדלות שבקדושת בחינת בהן. ומתגלה בפועל במצורע שמטהרים בהונותיו, ונכנס בשער ניקנור ומשתייך למעלת המקדש, היא שורש קדושת הבהן. ב-ה בהן בלבביפדיה עבודת השם

וכהמשך לאותיות 'בהמה' בא עתה 'בהן', שלעומת 'בהמה' היא צד הרגליים שבעולם בכלל, בהן הוא מחד גיסא צד הרגליים שבאדם, אך מאידך גיסא הוא אף צד הקדושה בהיות הבהן במדרגת ידיים. ואף 'בהמה' בגימ' 'בן', זהו שורש ותחילת ה'בהן'. שהיא הצד התחתון של החוטא היורד לבחינת רגליים שבבהן, ונקודה התחתונה שבזה הוא כבהמה, וממדבר יורד למדרגת בהמה שאינה מדברת. שפגם בקדושת הדיבור וכמצורע

ב-ה בהן בלבביפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 31633732

^ט והוא החלק השמנוני שבבהמה, לרמז על השמן שמזים על המצורע.

^י ואף שם 'ניקנור' נגזר מן 'קרי' ו'נר', ואלו הם ב' הצדדים, צד הקדושה בשמן שבו, וצד קרי הוא בחינת תחתונה שבבהן, ע"י האצבע השישית היא האוב"ק, בחיותה בצד הטומאה.

סוגיות במחשבה

בהן

כתיב (שמות, כט, ב) ולקחת מדמו ונתתה וגו', ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית. וכן להלן (ויקרא, ח, כג; יד, יד).

ובארמית נקרא גודל, כמ"ש רש"י על אתר, והוא לשון סגי נהור, כי היא אצבע קטנה, היפך גודל לשון גודל. וכתב בבן יהוידע (שבת, קנג, ע"א) וז"ל, ואחרי אותיות אדם, יש אותיות בהן, שהוא הגדול הרומז על עולם הבא, עכ"ל.

ועיין עוד בדבריו (מגילה, יד, ע"א; סנהדרין, מד, ע"ב). וכתב הרמב"ם (תפלה, ונשיאת כפים, פט"ו, ה"ד) וז"ל, וזה האצבע שמושחין (מודדים) בו בכל התורה, הוא הגודל, והוא נקרא בהן יד, עכ"ל. וא"כ לרוב חשיבותו שמודדים בו נקרא גודל לשון גודל. וכתב במצודות דוד לרדב"ז (תל"ב) וז"ל, הבהן הוא עיקר היד, וכל כח היד נשען עליו, עכ"ל. ועיין פ"ח (שער הציצית, פ"ג) שהוא גודל - ספירת הגדולה.

ואצבע זו נבדלת משאר האצבעות, ונראית כעומדת לעצמה, עיין יומא (כג, ע"א) אין מוציאין לא שליש ולא גודל מפני הרמאים. ונקרא בהן, ב-הן, ואותיות הן אין להם זיווג, כמ"ש חז"ל, בבחינת (במדבר, כג, ט) הן עם לבדד ישכון.

וכן יש עוד אצבע באדם, והיא אות ברית קודש, הנקראת אצבע. עיין ערוך, ערך אצבע. ונקראת אמה. ויש גיד בצורת אגודל, עיין לחם הפנים (סוף הלכות יו"ד, בסדר הניקור).

וכן פעמים הבהן נכפפת תחת ד' אצבעות אחרים, כגון באגרוף, כמ"ש בערוך (ערך אגרוף) וז"ל, כמלא אגרוף - פס יד כפופה בטפח בלא בוהן עשויין בני אדם להכות, עכ"ל. וכן בברכת הנר בהבדלה, כמ"ש הרמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן לו) וז"ל, הוקבעה ברכת הנר בשעה שיאותו לאורו, בהפשיט לפניו ד' צפרני הימין חוצה לו לאדם להסתכל בהן, והגודל מכוסה תחתיהן, עכ"ל. עיי"ש אופן נוסף. ועיין שער הכוונות (דרוש א, ענין ליל מוצש"ק). ופעמים מכפפים הבהן ע"י היד השניה, כמ"ש הערוך

ויש אופן לחבר ב' ידיים סמוכים זה לזה כאשר כפות הידיים כלפי הקרקע, ואזי ב' הבהונות מחוברים זה לזה, ועל ידם נעשה חיבור הידיים.

מדור
רל"א
שערים

צירוף
ב-ה / ב-נ / ה-נ

מדור רל"א שערים

ב-ה

נודע שבימים ב-ה, יש בהם תוקף של דין. ולכך ב"ד יושבים בימים אלו. והוא מושרש במדת הגבורה, גבורה ב-ה-גור. (ובדקות רמזו בה ר"ת של ג' חלקי דין, בינה - ב, גבורה - ג, הוד - ה). ובסודות שורש הדין מיסוד האש. שכאשר האש בתוקפה מתגלה להב, ל-הב, וצורת הארתה באופן של בהל, בה - ל. ומדת הדין בקו שמאל, מקום הנקבה, נקבה, נק-בה. ונודע זכר, בחינת נתינה, נקבה בחינת קבלה, קל - בה. והמבקש לקבל אומר הב-תן. בחינת זהב, זה-הב.

ונודע ששורש פגם חוה, בפגם הלבנה שאמרה א"א לשני מלכים לשמש בכתר אחד. לבנה, לן-בה. ואחר "דורות נעשה תוקף של דין, מבול. וההצלה מן הדין לנח וב"ב נעשה ע"י התבה, ת-בה. ומעין כך אצל משה (נח שורש למשה כנודע, מן המים משיתהו, מן מימי המבול) והשורש לכך תחלה תהו, חורבן, מימי המבול, ואח"כ בהו, בה-ו, תיקון, ולצורך ההצלה עלתה התיבה של נח לגובה, גו-בה.

ושורש הקלקול חטא הלשון, מוציא דיבה, די-בה. ומעין כך במרגלים שהוציאו דבת א"י. ועל כך אמרו חז"ל, אתם בכיתם בכי של חנם וכ"ו. בכה, כ-בה.

וחוזר עמלק ומעורר כח של דין זה, ולכך עלה משה ראש הגבעה, גע-בה. וזהו בגדי למתק את החובה, חו-בה. וכן המן מזרעו של עמלק, נתקן ע"י חרבונה, חרו-בה.

וכאשר מתמתק הדין מתהפך לאהב אבה, א-בה, גילוי אהבה, גילוי אלופו של עולם בדין.

וגילוי זה היה במשכן שנתנן בנדבה, דן-בה, ונתקן הדין, ע"י אהליאב, אליא-בה. ושם מבין הכרובים נתגלה נבואה, און-בה. ובעיקר למשה הנקרא טוביה, טוי-בה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבה, אהב, בהלה, אביוהו, אהליהב, אהלימה, איבה, ארבה, ארבעה, בינה, בהרת, בהמה, ברכה, בה, בהיר, הבל, בהו, בהן, בהק, בנה, בושח, זהב, בלהה, בלהות, להב, לבנה, מרכבה, נדבה, בנייה, ערבה, תבה, בתולה, בתייה, גבה, גבורה, גבעה, דבה, דבורה, דבלה, אבדה, הב, הבא, היטב, נבלה, הסב, שביה, בכה, הבטה, טוביה, נקבה, מצבה, נבואה, מריבה, רהב, חובה, חרבונה, יבשה, כתובה, טובה, סיבה, קיבה, תנובה.

ואמרו חז"ל בנדה, בינה יתירה ניתנה באשה. בינה, ין-בה. וכאשר בראה הקב"ה א"ל, היי צנועה, ושורש הצניעות מדת הבושה, בה-שו. ומתחלה נקראת בתולה, בה-תול. והכח המצרפם של הזכר והנקבה נקרא כתובה (כתב-וה. וכן) בה-כתו. ולכך אמרו לית כתובה דלית בה תיגרא, כי שורש הדין יוצר תיגרא, מריבה, מרי-בה. אולם אסור לקדש אשה קודם שיראנה שמא ימצא בה דבר מגונה ותתנגנה עליו. ולכך נצרך תחלה הבטה, הט-בה. וחשש זה נגלה בדקות בכל נישואין, ולכך יש תיגרא בפועל כנ"ל. וכאשר ח"ו מריבה זו יוצאת לפועל ממש נעשה איבה, אי-בה, בחינת איבה אשית בינך ובין זרעה.

וכח דין זה כאשר יוצא לפועל יוצר בהלה. בה-לה. אולם אצל נוק' דתיקון, רחל, שהיא עיקרו של בית, נתהפך בהלה לבלהה שפחתה. אולם אצל חוה נתגלה איבה כנ"ל, ולכך יצא הבל הב-ל, ונהרג ע"י קין, דין דקלקול. וכאשר כח דין יוצא לפועל בקלקול גמור שנהפך מענג (אהבה כדלהלן) לנגע, נעשה בהרת, בה - רת, שהוא ממראה נגעים. היפך בהיר, בה - יר, זהב, כנ"ל, וכן בהק, בה -ק, הארה.

והוא מדרגת הרשעים שאין בהם תורה ומצות, בבחינת ערבה, רע-בה. וזו ירידת אדם למדרגת בהמה, בה-מ"ה, מ"ה גימ' אדם, שנפל מדרגת אדם למדרגת בהמה, נמשל כבהמות נדמו. שנאבד מדרגת אדם. אבדה אד-בה. וראשית הקלקול התחיל באשה שנפתתה לעצת נחש, מפני שנקראת אבדה, משל לאדם שאבדה לו אבידה,

ב-ז

ושורש הבן באב, ואמרו "ל"ב נתיבות חכמה". נתיב, בן-תי. כי יש את עצם האב, בחינת אב בחכמה, והנמשך ממנו נקרא נתיב, והוא הוא בחינת בן הנמשך מאבא.

והנה מאב אחד יעקב, נעשה י"ב שבטים. והרי שנוסף י"א, וזהו בחינת י"א סממני הקטרת. שהעליון שבהם לבנה, בן-לה. והתחתון שבהם, חלבנה, בן-חלה. והא מקביל לראשית השבטים ואחריתם, כנ"ל. ומקום ההקטרה במזבח הפנימי. ובמזבח החיצון מקריבים קרבנות, קרבן, קר-בן. ומזבח הפנימי בן עליון, ומזבח החיצון בן תחתון.

ועיקר מקום המזבח במקדש, ומקום זה נקרא לבנון. בן-לון. ומשם נברא אדה"ר ממקום מזבח, ממקום כפרתו כמ"ש חז"ל. ושם איכא נסכים של יין היוצאים מן הענבים. ולחד מ"ד עץ שחטא בו אדה"ר גפן היה, ענבים סחטה לו. ענב, ע-בן. והתיקון במזבח, נסכים, כנ"ל. ובגד כהונה העיקרי המכפר על פגם בן לעילא, אבנט, ואמרו חז"ל שהוא חלול, בחינת נבוב, חלול, כמ"ש בלוחות, ומכפר על הגנבים. גנב, ג-בן, כנ"ל.

ומקום ביהמ"ק נתקדש ע"י עקדת יצחק שהיה שם. עקידת הבן. כנודע יצחק בגמטריא ד' פעמים בן. והוא שורש הגאולה של משיח בן יוסף, אולם בקלקול נפל לירבעם בן נבט, נבט, בן-ט. ומכאן משיח בן דוד, שיצא מאבצן. אבצן אצ-בן.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבינדב, אבן, אביון, אבנר, אבנט, בן, גנב, נבב, זנב, בטן, בין, לבן, נוב, נביא, נבואה, נבל, לבן, נבלה, נגב, נתיב, ברנע, תבונה, גבן, לבונה, נצב, נקב, נקבה, בנימין, בטנים, בינה, לבנון, ראובן, חלבנה, נבוכדנאצר, נבט, ניב, עמינדב, נבוב, נבזראדן, נבח, בחן, נביות, סנחריב, ענבים אבדון, אבצן, בשן, זבולון, חשבון, גבעון, דיבון, נבון, תבן, ערבון, רבון, קרבן, בהן.

בן. יש תואר שם אב, אין קוראים אבות אלא לשלושה, אברהם יצחק ויעקב, ויש תואר שם בן, בנים. והוא חל על השבטים. ועיקר גילוי תואר שם בן בשבטים מתגלה בבן ראשון ואחרון, ואמצע. בן ראשון, ראובן, רא-בן. ובן אחרון, בנימין, בן-ימין. ונתגלה אף באמצע, זבולון. בן-זול. זבולון לשון חיבור יזבלני אישי, מחבר ראשון ואחרון. והממוצע בין אבות לבנים הם אמהות, נקבה, נקב, בן-ק. ואמרו, אין עשה אלא לבנים. שמקבלות טיפה מן האב והופכתו לבן. כמ"ש ויבן את הצלע (ביצירת חוה), ויבן וי - בן, ולחד מ"ד נעשית מזנב, ז-בן. בחינת עד עקרה ילדה שבעה. וכמ"ש בנדה (מה): בינה יתירה נתנה לאשה. בינה, בן-יה. וכן תבונה, בן - תוה. וכאשר הבן מזקין מתקיים בו אם זכה, עוד ינובון בשיבה, ינובון, בן - ינון. מתגלה שורשו של תואר בן שבו.

ודבר זה נתגלה בשבטים שעלו לגדולה, בחינת ינובון. ביששכר כתיב ולבני יששכר יודעי בינה לעתים. וביהודה כתיב "אנכי אערבנו", על בנימין בן-ימין, כנ"ל נעשה יהודה ערב - ערבון. ערב-בן. וכן אצל יוסף שנתקיים בו ירידה לצורך עליה, מתחילה נעשה אביון, בן-איו. ואח"כ נאמר בו אין נבון וחכם כמוך. נבון, בן-נו. ובו נאמר משם רועה אבן ישראל. אבן א-בן. וכן מתחילה גנבו את יוסף ומכרוהו. גנב, ג-בן. כי יוסף מנשה ואפרים, נחשבים ג' בנים.

ושורש לידת השבטים - בנים אצל לבן דייקא. לבן, ל-בן. אולם נתהפך מלבן לנבל (ע"י בפרק חלק), לנבל הבן, בחינת בהמה, גמטריא בן ומאכלה של בהמה תבן, ת-בן. ואחריתה נבלה, בן - לה. ובתיקון אליהו, גימטריא בן, כנודע. היפך כלב גמטריא בן, שנותנים לו בהמה שנתנבלה, כמ"ש בשר בשדה טריפה וגו' לכלב וגו'. שנובח, נבח, נב - ח.

ה - ז

מקליפת נגה, ג-הן. ויתר על כן נדבק בהם מכח הנחש שפגם בחוה בבחינת מצח דקלקול, מצח אשה זונה, ונעשה בהם מצח נחושה - נחש. חוש-הן. ונשתלשל פרוד פגם זה בהמן, מ-הן.

ושורש התיקון בשרה, שעליה כתיב היתה לי עדנה, דע-נה. ומכח נס נכנסה להריון, ריו-הן. מכח מצוה עונה, עו-הן. וזהו מכח אברהם, שנקרא אברהם העברי, מעבר הנהר, נהר, ר-הן. והפסולת נשארה אצל הרן, ר-הן. והמשיך התיקון אצל יצחק. שתיקן תפלת מנחה, חמ-הן. וכן יש תיקון אצל לוט בן אחי אברהם שנשבה, שב-הן, שפדאו אברהם מן השביה. אולם לא הושלם התיקון ונגתלה מעט פסולת בדינה, די-הן, במעשה שכם בן חמור עמה.

ועיקר התיקון נגלה במשכן - מקדש, שבו השראת השכינה, שכי-הן. ועיקר העבודה בו בכהן, כ-הן. ובפרט כהן גדול, ששורשו אהרן, אר-הן. הלבוש שמונה בגדים בכל יום בעבודתו, שמנה, שם-הן. ובפרט ביוה"כ שלבוש בארבעה בגדים נכנס לבית קה"ק, לפני ולפנים, פנימה, פמי-הן. ובכל יום בהדלקת המנורה, מור-הן. ובמקביל נתקן ע"י משה שהלך אחר המדבר לסנה, ס-הן.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: כהן, הנה, נהר, הרן, מנחה, נקבה, שנה, שמנה, יונה, הנני, נינוה, לבנה, מקנה, נשבה, קנה, אדניהו, אזניה, אלקנה, אמונה, אנה, אניה, אנחה, ארונה, בינה, דינה, זונה, יהונתן, כינה, מדינה, מחנה, מנשה, נדבה, עונה, צנה, רינה, תאנה, תבונה, שנאה, מנורה, שכינה, חנה, נאווה, נהם, נהי, זקנה, חנה, מנהג, נגה, לענה, נדה, נוה, קינה, נהל, מנוחה, מקנה, נהג, נדחה, נטה, נחושה, נחשה, נכה, נערה, נעמה, נעשה, נשיה, נתיבה, סנה, עננה, עדנה, פנה, פנימה, צפניה, קטנה, שמונה, שניה, הן, אהרן, בהן, הריון, הרמון, הון, המן, יהויכין, הימן.

אמרו חז"ל על הפסוק הן עם לבדד ישכון, שהאותיות כולם יש להם בן זוג, בסוד א"ט ב"ח ג"ז ד"ו י"צ כ"פ ל"ע מ"ס, זולת אותיות ה-נ שאין להם בן זוג, ומצד הקלקול זהו שורש לעלמלא דפרודא, ומצד התיקון הוא בבחינת יחידה ליחדך, יחיד דקדושה, יחידה שבנפש. ונגלה בכהן שעומדת כאצבע לעצמה, בהן, ב - הן.

והנה שורש הנבדלות והנפרדות הוא בנקבה שכל הויתה נוצרה מהפרדות, "ויקה אחת מצלעותיו". וזהו נקבה, הן-קב. ומצד הקלקול זהו קב לשון קללה, בבחינת בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. בחינת זונה, הן-וז. ואזי נהפכה מגדולה לקטנה, קט-הן. כי תחלה היה בה בינה יתירה. בינה, בי-הן. וכן תבונה, תבו - נה. נפילת המוחין מגדלות לקטנות. ולח"ד מ"ד עץ שאכל ממנו אדה"ר תאנה היה, ולכך נאמר ויתפרו להם עלי תאנה, ממכה מתקן רטיה. תאנה, תא-נה. ומתולדת אכילה זו נולד קין כנודע, מלשון קינא דמסאבותא. ונקרא כן מלשון קנין, קניתי איש את ה', קנה, ק-נה. והאשה גודלת ונעשית נערה, ער-הן. ואזי באחרית ימיה נעשית זקנה, זק-הן.

ותולדת מעשה זה הוליד אנחה, אח-נה. ונשמע קול נהי, י-הן. ונעשה קינה, קי-הן. והוליד איבה, שנאה, כמ"ש ואיבה אשית בינך ובין זרעה. שנאה, אש-נה. ועי"ז נתקללה חוה ונעשתה נדה כמ"ש בעירובין (ק, ע"ב), נדה, ד-הן.

ומה שתחלה היה מדרגת האדם בבחינת "אלקים עשה את האדם ישר", מכאן ואילך נוטה לצדדים, אנה ואנה. א-נה. ונדחה ממדרגתו. נדחה, דח-הן. ובמקום לילך באורח מישר ולהיכנס לשבת קודש, יום מנוחה, מוח-הן, נתקלל בקללת בזעת אפך תאכל לחם, היפך המון שטועמים בו כל טעם שבעולם, נעשה לחמו בבחינת מר כלענה. לע-נה. כי עתה אכילתו אינה אכילת של קדושה, אלא

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בהן

מילון ערכים בקבלה
בהן

בלבביפדיה קבלה

בהן

יושר

ג' קוים "שורש" הקשר כנודע. וזהו קשר אגודל. ובפועל יש בו רק ב' קשרים. עיין פע"ח (שער הציצית, פ"ג). וגבי ציצית אמרו, לא יותר "משלש" אצבעות, ולא פחות מקשר אגודל. ובביאורו עיין עמק המלך (שער טז, פרק כ). ורקאנטי (בשלח). ועיין זוה"ק (ח"ג, רכת, ע"ב) ובין קשר לקשר כמלא גודל.

עיין ראב"ד (ספ"י, פ"א, מ"ד) וז"ל, ידענו כי גודל היד אינו עומד בכלל שורת האצבעות, וגודל של הרגלים הוא עומד בכלל שורת האצבעות, עכ"ל.

שערות

שער לשון שערות, מלשון שער - כניסה, כי הכניסה לקומת האדם מלעילא לתתא, מתחיל בשערות. וכמו כן יש שער מתתא לעילא, וכן שער מבחוץ לבפנים, ולהיפך. ואמרו (פסחים, פה, ע"ב) ואמר רב שמואל בר יצחק, מפני מה לא נתקדשה "שער" נקנור, מפני שמצורעין עומדים שם ומכניסים בהונות ידם. ועיין שערי תשובה (או"ח, סימן יא, ס"ק י) שראוי להניח אגודל על המזוזה כשיצא לדרך, עיי"ש.

לשון שיעור. ועיקר אצבע של תורה משערים הכל באגודל. עיין סודו בקהלת יעקב (ערך אמה). וכן, אגודל הוא ז' שעורים, עיין רמב"ם (הלכות ס"ת). ועיין ספר בירורי המדות והשיעורין (מערכת מדידה, סימן צז).

אזן

כתיב (שמות, כט, כ) ושחטת את האיל ולקחת מדמו ונתתה על תנוך אזן אהרן ועל תנוך אזן בניו הימנית ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית. והרי שאזן מצורף לבהן. ועיין רבינו בחיי (ויקרא, ח, כג) וז"ל, יראה לי בסידור

אור א"ס

אלופו של עולם. ובהן נקרא אגודל, א-גדול, גדולת א"ס.

ועיין סנהדרין (ק, ע"א) דכל העולם אינו אלא כמזרת ועד אגודל של הקב"ה כביכול.

צמצום

צמצום הבהן - העדרו. ואמרו (יומא, סא, ע"ב) דתנן, אין לו בהן יד ורגל, אין לו טהרה עולמית, ר' אלעזר אומר, נותן על מקומו.

וכן גבי ציצית צריך לתת ריוח בין קשר לקשר כמלוא אגודל. והשורש שיש חלל פנוי בין הבהן לשאר אצבעות. ועיין רע"ב (ערלה, פ"ג, מ"ב) וז"ל, והפסק שיש בין אגודל לאצבע, כמה שיוכל להרחיבו, הוא "הסיט הכפול", עכ"ל..

"צרה" של אגודל. עיין יומא (יט, ע"ב). אצבע צרדה, היינו צרה של אגודל.

"חסר". עיין דרכי משה (יד"ד, סימן לו) וז"ל, אם יכול להכניס אצבע אגודל בתוך הפגם מקרי חסירה, עכ"ל. ועיין משנ"ב (או"ח, תסא, ס"ק לו).

קו

אגודל מודדין אותו לאורכו זקוף. עיין פע"ח (שער הציצית, פ"ג). ונקרא זקפא, ושורשו בקו.

עיגולים

עיגול סביב. וכתיב (שמות, כט, כ) ולקחת מדמו ונתתה וגו', ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית וזרקת את הדם על המזבח סביב. והבן שבהן יד ובהן רגל, הם בחינת סביב לאדם, כי הידים עולים לעילא, וכן מתפשטות לצדדים.

קשר אגודל, קושרו לתוך עצמו, וזהו בחינת עיגול, ודו"ק.

בפה נגלה אות ד'. ואגודל ארבעה בטפח, כידוע, עיין מנחות (מא, ע"ב).

עיין תפא"י (יכין, יומא, פ"א, מ"ז) וז"ל, ובשעת שחייתו נושק הרצפה, ונסמך על אגודלי ידיו, וזוקף ועומד, וזה נקרא קידה, ואין כל אדם יכול לעשות כן. אמנם נ"ל דרך כה"ג היה קידתו שסומך א"ע על גודלי ידיו, עכ"ל.

עינים - שבירה

מיתה - ביטול. וכתב (שופטים, א, י) ויקצצו את בהנות ידיו ורגליו. והנה אמרו חז"ל, שתחלה היה בונה עולמות ומחריבן. בונה, בנה, אותיות בהן. והוא שורש הבנין. שם ב"ן (עיין ערך קטן נוק'), ובו היה החורבן. ועיין ב"ח (יו"ד, סימן ג) וז"ל, וכתב המהרי"ק (שורש לח, סימן ג) דאם נתרפא השבר יפה שבר אל שבר יחדיו ידובקו דכשר, אפילו סמוך לחיבורו בגוף, אלא דאם שוכבים זה על זה אינו כשר אלא א"כ רחוק מן הגוף בשיעור רוחב אגודל, עכ"ל. ועיין עוד שיעור בדין טריפה בתפא"י (חולין, פ"ג, מ"א). ועיין בכורות (פ"ו, מ"ה).

מצורע חשוב כמת, ובו נאמר בדין טהרתו להזאות על בהונתיו.

בן זומא אמרו עליו בפ"ב דחגיגה, "הציץ" ונפגע. ובן זומא בחינת בהן. עיין קהלת יעקב, ערך בן זומא. ועיין זוה"ק (ח"ג, רכט, ע"א) בכל עין ועין שיעור גודל.

ומצד התיקון, גבי ברכת מאורי האש אמרו (לימודי אצילות, סוד הצמצום, ח"ב) וז"ל, וכשמסתכל בצפרני יד ימין בלבד, יכוף אגודל תחתיה ולא יראה החוצה, עכ"ל. ועיין עשרה מאמרות (מאמר אם כל חי, ח"א, סימן לג).

עתיק

עתיק כולו אחד, ואין בו שנים. לעומת בהן ששייך בו רמאות של שנים, כמ"ש ביומא. עיין ערך קטן יחידה.

איברים הללו, כי מפני שנחלק המציאות לשלשה חלקים, עולם המלאכים ועולם הגלגלים והעולם השפל, עכ"ל, עיי"ש כל ההקבלה בהרחבה.

עיין רע"ב (יומא, פ"א, מ"ז) וז"ל, היו מחברים האגודל באצבע הסמוכה לה ושומטה ומכה על כפו, ומשמיע קול כדי שלא ישן, עכ"ל. וזהו כשיטת רש"י, דלא כתוס' (מנחות, לה). ועיין שם (יט, ע"ב) מאי צרדא, א"ר יהודה, צרתה דדא, מאי היא, גודל, מחוי רב הונא ואזל קלא בכולי בית מדרשא.

חוטם

קצר רוח וארך רוח, שורש לז"א ולא"א. ועיין רמב"ם (תמידין ומוספין, פ"ד) שביאר מדוע אין מוציאין במקדש אגודל מפני הרמאין, שהגודל קצר ונח להוציאו ולכופתו. ושורשו בקצר רוח.

פה

בספר תולדות יצחק (צו) כתב וז"ל, שכל אחד מהאצבעות משמש לחוש מחמשה חושים, האגודל משמש לקנוח פה שבו חוש הטעם, עכ"ל. ועיין שהש"ר (ג, יב) אמרו עליו על הוגרם בן לוי, שפותח את פיו בשיר, היה נועץ אגודלו בתוך פיו, ואגודלו אחד בקרקע, ומכניס אצבעות בין הנימים ומגביה קולו בנעימה, והיה מוציא כל מיני זמר, עד שהיו כל אחיו הלויים נסקרין בבת ראש לאחוריהם.

עיין המעשה בניקנור בערך קטן חכמה. ושם אמרו, קצצו בהונות ידיו ורגליו ותלאום בשערי ירושלים, ואמרו "פה" שהיה מדבר בגאווה וידים שהיו מניפות על ירושלים תעשה בהם נקמה.

אמרו (זבחים, מד, ע"א) ושזין שאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות.

ועיין רבינו בחיי (ויקרא, ח, כג) שנתנה על תנוך און ימנית הוא מדין "דיבור", עיי"ש.

אריך

אורך, אור-ך. וכאשר מאיר הארת אריך מפיל מורך באויבים. ועיין רלב"ג (שופטים, א, ו) וז"ל, והנה קצצו בהונות ידי אדני בזק ובהונות רגליו, להפיל "מורך" על שאר המלכים שיראו מלהלחם בישראל, עכ"ל.

אבא

מוחין דאבא. ועיין בית עולמים (דף קמ, ע"א) וז"ל, יתקן ג"כ בנשמת המטהר עצמו, והוא כל קו ימין שלו, כידוע שב' אזנים הם חו"ב, כמ"ש הגאון בפירושו לספד"צ, ונתבאר לעיל בתיקון האודנין, ואזן ימין הוא חכמה, ואח"כ על בהן ידו הימנית הוא חסד, ואח"כ על בהן רגלו הימנית נצח, וכידוע שכך הוא בנין ז"א ע"י מוחין, שמתחלה נדחה פרק תחתון דנצח דאבא בחכמה, ואח"כ נדחה בחסד ופרק ב' בחכמה, ואח"כ פרק עליון בחכמה ופרק אמצעי בחסד ופרק תחתון בנצח, עכ"ל, עיי"ש.

אמא

מלכות דאמא, תבונה. ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (רזא דמהימנותא, דף יא) וז"ל, בהונות הוא סוד תבונה, תב"ן של דינים, ב' צפון אשר סובבים ב"ן וב"ת, וכו', וסוד תבונה הוא צלם דאימא שבו מתלבשים המוחין, החסדים והגבורות, עכ"ל.

ז"א

ז"ק, ששה צדדים, כנודע. ואמרו (מנחות, ט, ע"ב) א"ל ר' ירמיה לר' זירא, על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית דכתיב (בשמן דמצורע עשיר) למה לי (דהא כתב על דם האשם, שהוא בימין), חד להכשיר צדדין, וחד לפסול צידי צדדין.

מדות, מדה כנגד מדה. וכתיב (שופטים, א, ו, ז) ויאמר אדני בזק שבעים מלכים בהונות ידיהם ורגליהם מקוצצים היו מלקטים תחת שולחני, כאשר עשיתי כן שלם לי אלקים.

נוק'

עניא דלית לה מגרמה כלום, ונאמר דין בהן יד ימין ורגל ימין, הן בעשיר והן בעני. ועיין

מנחות (י, ע"א) ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא, עיי"ש.

שם ב"ן, כנודע. בהן, בן-ה, מילוי ההי"ן, מקביל לאות ה' אחרונה בשם הוי"ה. עיין קהלת יעקב (ערך בהן).

קרן. ובדין ציצית יש להרחיק מן הכנף, קרן, כשיעור אגודל. כמ"ש, מלא קשר אגודל.

וסימנים אלו, של בהן רגל ויד ותנוך און, מסר יעקב לרחל, עיין ילקוט ראובני (ויצא, אות קכ). ועיין קהלת יעקב (ערך אצבעות) וז"ל, אגודל אינו אלא שני פרקים, שהן שני מוחין דנוק', עכ"ל. וגם במוחין דדוכ' פעמים הוא ב' פרקים בלבד. עיין פער"ח (שער הציצית, פ"ה).

כתר

ניקוד קמץ כנודע. ואמרו (מנחות, י, ע"א) אמר רבא, מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום האשם, וכתיבא ימנית בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית, וכתיבי בשמן דמצורע עשיר ועני למה לי, אמר רבא, יד ליד "לקמיצה". וזהו צירוף אצבע של בהן עם אצבע של קמיצה, ובקמיצה משהו מלמעלה ע"י הבהן.

כתר - כרת. והנכנס בטומאתו חייב כרת. והותר הכנסת בהונות למצורע לצורך טהרתו. ועיין פנים יפות (ויקרא, יד, יט). ועיין יומא (לא, ע"א). ופסחים (פה, ע"ב).

הארת יוה"כ. ועיין חסד לאברהם (מעין ב, נהר סא) וז"ל, וכן צריך ליתן מדם התרגול הנשחט לכפרה בערב יוה"כ, על תנוך האון המכפר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית, עכ"ל.

חכמה

שמן. וכתיב (ויקרא, יד, יז) ומיתר "השמן" אשר על כפו יתן וגו', ועל בהן ידו הימנית, ועל בהן רגלו הימנית. והפכו בקלקול חכמת יון, כנודע. ואמרו (תענית, יח, ע"ב) מאי ניקנור (ודר"ק שמצורע מכניס בהונותיו בשער ניקנור) וכו', דתניא, אחד מאפרכי יוונים היה ובכל יום ויום היה

אשר על כפו יתן הכהן על תנוך און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית על "דם" האשם. וכן נתינת "דם" על הכהן (כנ"ל שם פסוק יד) ולקח הכהן מדם האדם ונתן על תנוך און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית. ועיין אברבנאל (שם) וז"ל, טעם, בהן יד ורגל, וכו' איני צריך להקיז דם מהאיברים הראשים אשר אלה משפכות אליהם, אבל בהיפך שיזו דם על אותם המקומות עצמם, ותבא הרפואה בצרוע הזה, עכ"ל.

שמאל. אמרו (נזיר, מו, ע"ב) דתניא, אין לו בהן יד ורגל וכו', וחכ"א, יניח על של שמאל.

לוי. והלויים שגלו לבלל אמרו איך נשיר את שיר ה'. ועיין רש"י (קידושין, סח) מחז"ל שהיו קצוצי בהונות.

תפארת

עיין כתבי הרמ"מ משקלוב (רזא דמהימנותא, דף יא) וז"ל, ד' פעמים בהן גימט' אלהי. יעקב, סוד ברוך, והמלך שלמה ברוך (מלכים, א, ב), עכ"ל.

עיין מגלה עמוקות (וישב) וז"ל, ויעקב ויוסף הם אגודל, שבו ב' פרקים, עכ"ל, עיי"ש.

נצח

רגל ימין. וכתוב (שמות, כט, כ) ולקחת מדמו ונתתה וגו', ועל בהן רגלם הימנית. ועיין מנחות (י, ע"א) רגל רגל לחליצה.

חיבור ב' הרגלים עקב בצד אגודל, ואגודל בצד עקב. ובתיקון אמרו (ירושלמי, ברכות, פ"א, ה"א) ולא תעלה במעלות, המתפלל צריך להשוות את רגליו ככהנים דכתיב בהו, ולא תעלה במעלות על מזבחי, והיו הולכים עקב בצד גודל. ובקלקול אמרו כן על בנות ציון, שהוא מעשה פריצות. ובמס"י כתב שהוא גאווה.

הוד

ה' אצבעות כנגד חג"ת נ"ה, ובהן בבחינה אחת כנגד הוד. ובבחינה הפוכה כנגד חסד. עיין פע"ח (שער הציצית, פ"ג). ועיין קהלת יעקב (ערך בהן) וז"ל, בהן יש ימין דאדם הראשון, הוא סוד

מניף ידו על יהודה וירושלים ואומר אימתי תפול בידי וארמסנה, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום קצצו בהונות ידיו ורגליו ותלאום בשערי ירושלים, ואמרו פה שהיה מדבר בגאווה וידיים שהיו מניפות על ירושלים תעשה בהם נקמה.

בינה

בינה אותיות בהן-י. עיין קהלת יעקב (ערך בהן). וכן אותיות הבן. וכתב שם, וז"ל, ומסוד זה הבהן (דאדה"ר, הוד דבינה) יצא לוט, וע"כ יצאה ממנו נעמה העמונית, סוד הבינה, עכ"ל.

דעת

משה כתב ספר דברים הנבדל מד' ספרים, כי ד' ספרים כנגד ד' אצבעות, וספר דברים כנגד הבהן.

חסד

עיין פע"ח (שער הציצית, פ"ג) וז"ל, גודל אצבע אמה קמיצה זרת נחלקים בה' ספירות חגתנ"ה, עכ"ל. וכתב הרמ"ז (שמות) וז"ל, הרי שגודל ה"ס החסד, עכ"ל. ועיין זוה"ק (יתרו, קפו).

יד ימין. וכתוב (שמות, כט, כ) ולקחת מדמו ונתת וגו' ועל בהן ידו הימנית. ועיין משאת המלך (ויקרא, יד, יד) שעיקר הדין נתינה הוא על "ידו", והקרא מוסיף ומפרש איזה יד ובאיזה מקום ביד, עיי"ש.

כהן. הנתינה בכהן. וכן במצורע, נתינה ע"י כהן. ועיין מצודות דוד לרדב"ז (מצוה תלב) וז"ל, לעולם צריך המזה להזות בימין, ולתת על בהונות של ימין, כדי להמשיך רחמים ממדת הימין, עכ"ל.

מדת גדול. ובהן נקרא אגודל, א-גדול.

גבורה

אמרו (יומא, כב, ע"א) אין מוציאין במקדש אגודל. וכתב בכנפי יונה, מפני שהוא דין וגבורה. וברמ"ק כתב שבשעת התפלה יכניס אגודל של שמאל בתוך אצבעות יד שמאלית.

דם. כתיב (ויקרא, יד, טו) ולקח הכהן מלג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית וגו', ומיתר השמן

רוח

עיינן שער רוה"ק, וז"ל, יחוד אחד שלמדני מורי ז"ל להוציא רוח רעה וכו', גם צריך שתגזור עליו שלא יצא משום מקום, אלא מבין הצפורן של גודל רגלו לבין הבשר, באופן שלא יזיק, עכ"ל, עיי"ש.

נשמה

נשמה, משה-ן. שזכה לנ' שערי בינה, בבחינת (איוב, לב, ח) נשמת שדי "תבינם". ובפרטות יותר, בבחינת הבן שבחכמה, שזהו "שמן" שנותנים על בהן ידו ורגלו של מצורע. בהן - הבן, שמן - חכמה, בחינת הבן שבחכמה.

חיה

עיינן זוה"ק (זהר חדש, פז, ע"א) אצבע אינון חמש, ד' אצבען דאינון מחוברים כחדא, אית בהו תלת פרקין בכל חדא, דאינון רזא דדיוקנא דרתיכא עילאה. דהא רתיכא קדישא איהי ארבע, ואינון תריסר פרקין. ועל דא שם המפורש דארבע אתוון, תריסא אתוון איהו. ודא הוא שם המפורש באותיותיו, אינון תריסר פרקין, כל פרק ופרק אות אקרי. אצבע "יתירה" דאתקרי גודל, דאיהו חוץ מינייהו, ואית ביה תרי פרקין, אינון תרי פרקין, תרי אתוין טמירא י-ה (כנגד נשמה - חיה), בתרינ דרגין עילאין טמירין ושבתא דכולהו אינון.

יחידה

בהן, ב-הן. ונודע שאמרו חז"ל שלכל האותיות יש בני זוג זולת ה-ן, שהם יחידות. וזהו ב-הן, ב' אותיות ה"ן שאין להם זוג, ושורשם יחיד - יחידה.

ועיינן אבי עזר (שמות, כט, כ) וז"ל, בהן ורבים בהונות - הנה יתכן מן בהן שלא יסור חול"ם כ"א הפעל אף בריבוי, עכ"ל, עיי"ש.

ומצד הקלקול להיפך יכול ע"י אגודל להיראות כשני בני אדם, כמ"ש (יומא, כב, ע"א) ואין מוציאין במקדש אגודל, ופרש"י וז"ל, לפי שהאדם יכול להרחיק אגודל מן האצבע הרבה, ונראין כשנים, עכ"ל.

הוד דבינה, בהן אותיות בינה. וסוד הענין, בהן (ר"ת) הן בינה נצח הוד, ובינה (ר"ת) הוא בינה נצח הוד יסוד, עכ"ל, עיי"ש.

יסוד

אות ברית קודש נקרא אצבע, כמ"ש (פסחים, קיב, ע"ב) לא כל האצבעות שוות. ושורשו בבהן, שהיא אצבע נבדלת משאר האצבעות, ודו"ק. וכשם שיש ביאה גמורה וביאה במקצת, העראה. כן בבהן, כמ"ש (יומא, לא, ע"א) א"ל אביי לר' יוסף, ביאה במקצת שמה ביאה או לא, א"ל בהונות יוכיחו, שהן ביאה במקצת, ותניא מצורע טובל ועומד בשער ניקנור.

אמרו (זבחים, לב, ע"ב) שאם ראה קרי בלילה, אינו נכנס למתן בהונות למחר.

מלכות

עיינן ר' סעדיה גאון (בראשית, ד, כד) וז"ל, שיחסו חשיבות גם לשבע כפל עשר, שהם שבעים, כגון אמרם בדרך סיפור, שבעים מלכים בהונות ידיהם ורגליהם מקצצים (שופטים, א, ז), עכ"ל.

שם אדני". וכתוב ב"אדני" בזק שקצצו בהנת ידיו ורגליו.

נפש

תאות נפש. ועיינן חסד לאברהם (מעין ב, נהר) וז"ל, וכן צריך ליתן מדם התרנגול הנשחט לכפרה בערב יוה"כ, על תנוך האוזן המכפר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית, ובוזה מסתלקים מעליו השרים המעוררים אותו לרדוף אחר תאות גופניות, עכ"ל. ועיינן חמדת ימים (שב"ק, פ"ט) וז"ל, מה שכתבו כת המקובלים הקדמונים, כי יש שלשה שרים מסטרא דשמאלא, והם המעוררים את האדם לרדוף אחר תאוה גופנית, אחד משכנו על תנוך און הימנית והוא הגדול, והבינוני על בהן ידו הימנית, והקטן על בהן רגלו הימנית, ולכן היו נתינות דם האשם על שלשה מקומות הללו לסלק מעליו השרים הנזכרים, עכ"ל.

מילון ערכים בקבלה

בהן

וכתב בליקוטי הש"ס (ליקוטים מעץ חיים, ד"ה סגולה נפלאה להנצל מכל פחד) וז"ל, במוצאי שבת בעת ההבדלה, כשרואה את הצפרנים אצל האבוקה, צריך לכסות את בוהן ידו שבו יש להם אחיזה שלא ינקו ממנו, ואם היה מגלה אותו באמצעות האגודל, היו נמשכים גם בד' האצבעות ולא היו נפרדים מהם, עכ"ל, עיי"ש.

וכתב בחדש לאברהם (מעין ב, נהר סא) וז"ל, יש ג' שרים גדולים מסיטרא דשמאלא, והם המעוררים את האדם לרדוף אחר התאות, גופניות, אחד משכנו על תנוך און הימנית, והוא הגדול, והבינוני על בוהן יד הימנית, והקטן על בוהן רגל הימנית, וע"י נתינת הכהן מדם האשם על ג' מקומות האלו, מסתלקים מעליו השרים הנזכרים, כמו שע"י הזאת מי החטאת על טמא מת מסתלק מעליו טומאת המת שהוא רוח טומאה מסטרא דשמאלא, עכ"ל.

ועוד כתב שם (והובא בליקוט ראובני, ערך גלגולים, אות קכב) וז"ל, בו זומא הוא סוד הבל בוהן הימנית של אדה"ר, שלקח בן זומא, עכ"ל. וזהו השורש שבו זומא הציץ ונפגע, משורש הארת אבוקה של מוצש"ק, הציץ, ונפגע, כי שם כח שרי הסטרא דשמאלא, כנ"ל.

ועיין זוהר חדש (רות) אצבע יתירה דאיהו חוץ מינייהו, ואית בה תרין פירקין וכו'.

כתב בקהלת יעקב (ערך בהן) וז"ל, בהן נקרא אגודל, שהוא בחינת הוי"ה דב"ן, שהוא במלכות בה' אחרונה, ועל כן בהן אותיות בן-ה, עכ"ל, עיי"ש. ומצד כך בוהן היא אחרית של האצבעות. והוא בוהן בחינת "בונה", מלכות, בנין. ויש בוהן עליון בסוד בינה, שבוהן עולה עם ו' ס"ג, בחינת בינה כנודע. ויש בחינת חסד, כמ"ש (תהלים, פט, ג) עולם חסד יבנה. כ"כ בפע"ח (שער הציצית, פ"ג).

אולם במצודות דוד לרדב"ז (מצוה תלב) כתב וז"ל, ונותן על בוהן ידו הימנית - הדבר ידוע כי הבוהן הוא עיקר היד, וכל כח היד נשען עליו, והוא ראשון לאצבעות. וכתב בספר יצירה, עשר ספירות בלי מה כמספר עשר אצבעות, חמש כנגד חמש, וברית יחיד מכוונת באמצע. במלת "הלשון" נמצאת למד, כי בוהן יד הימנית רמז למעלה, ראשון לה' עליונות אשר שם הרהמים פשוטים להמשיך משם על שאר האצבעות וכו', וראשון הוא התפארת שהוא רחמים אבל אינו פשוטים, עכ"ל, עיי"ש היטב.

והבן שיש הבדל בין בהן ידו לבהן רגלו, כמ"ש הראב"ד בספ"י (פ"א, מ"ד), שבהן יד אינו שווה לשאר אצבעות, אולם בוהן רגל שווה לשאר אצבעות, ובין בהן ימין לבהן שמאל, עיי"ש היטב. וכאשר היד נמצאת כיושר, לא בצורת כף, אזי הבוהן נמצא למעלה, וכאשר נמצאת להיפך, הבוהן נמצא למטה. וכאשר פשוטה והכף לתתא, הבוהן של ימין בשמאל ושל שמאל בימין, וכאשר הכף לעילא, בוהן ימין בימין ובהן שמאל בשמאל, והבן היטב.

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
בהן - גודל - זקפא

מילון ערכים בארמית

בהן - גודל - זקפא

עכ"ל. וזהו צמצום, סוד בריאת העולמות, סוד גילוי הצמצום והגבול, כנודע.

והאגודל רחוק מכל האצבעות, והוא מכח שפלות וענוה, שמעמיד עצמו לבדו ענו ושפל שאינו ראוי להתחבר עם כולם. ועיין תוס' (מנחות עד, ע"ב) בשם רש"י, שכ"ף יונית הוא כמין ט' שלנו, כבפרשת אגודל מן האצבע, עיי"ש. והיינו שכ"ף יונית בה מושחין העולה לגדולה (הוריות, יב, ע"א), והיינו מי ששפל ועולה לגדולה, מושכין אותו בשורש השפלות, והבן.

יש קשר אגודל, כשיעור הצפורן ובשר עד פרק הראשון, וצפורן בלשון חז"ל, הוא ביטוי לקטנות גמורה, כמ"ש (יומא, ט, ע"ב) א"ר יוחנן, טובה צפורן של ראשונים מכריסן של אחרונים. וכן בחינה נוספת בקטנות הצפורנים,

כתב בשם הגדולים (חלק ספרים, מערכת ת', אות נו) וז"ל, ידוע דצפורנו של אדם אינו מרגיש כ"כ כמו בשר האדם, עכ"ל (אף שבדקין בצפורן). ובפרט, ציפורן של בוהן, שהיא אצבע קטנה, וכלשון משמרת הבית (בית רביעי, שער א) צפורן אצבע קטנה, עכ"ל. ומקורו בילק"ש (בראשית, יז, רמז פ"א) ובב"ר (מו, ד). ולכך יש בכח הצפורן להרגיש דברים קטנים, כמ"ש בפלתי (יר"ד, סימן יח, אות א) וז"ל, אין לך פגימה בעולם ממש קטן שבקטנים שלא יורגש ע"י צפורן, עכ"ל. ופגימה קטנה נקראת חגירת צפורן, עיי"ש. ועיין הכתב והקבלה (במדבר, ה, כג) וז"ל, צפר, שעניינו גרירה ושחיקה, אשר ממנו צפורן שבראשי אצבעות, ע"ש שגוררין ושוחקין בו, עכ"ל. וזהו שחיקה של ביטול, והבן.

תרגום בהן - אגודל, לשון ענוה, כמ"ש (מכילתא דרשב"י, כ, כג) לא תגלה ערותך, מה אני צריך, והלא כבר נאמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה, מה ת"ל אשר לא תגלה ערותך עליו, שכשתעלה למזבח לא תהא פוסע פסיעה גסה, אלא מהלך עקב בצד אגודל ואגודל בצד עקב. ועקב לשון ענוה, "עקב ענוה", והבן. ועקב בצד אגודל היינו להורות שלא יהא בבחינת 'הבו גודל', אלא שפל וענו, עקב צמוד לאגודל, והבן.

וכתב הרמב"ם (הלכות ס"ת, פ"ט) וז"ל, ושיעור רוחב אגודל, הוא רוחב ז' שערות בינוניות זו בצד זו בדוחק, והן אורך ב' שערות בריווח, עכ"ל. ודייקא נמדד ברוחב שערות בדוחק, והיינו צמצום, שורש הענוה, והבן שרוחב הוא הרחבת הדבר, וכאן הרחבה בצמצום.

וכל טפח, ד' אגודלין (מנחות, נא, ע"ב), והיינו טפח לשון טופח, גודל ועולה. ואגודל הוא חלקי הטפח, אחד מארבע ממנו, בחינת דלת - דל, כנודע. ובכל מקום משערין באצבע אגודל (רמב"ם, תפלה, פט"ו, ה"ד; שבת, פ"ו, ה"ו), והיינו שהוא שורש לשיעור - לצמצום.

וכל אצבע יש בו ג' פרקים, משא"כ באצבע אגודל ב' פרקים, והוא שורש צמצומו. ועיין מגלה עמוקות (וישב, ד"ה ראובן; במדבר, ד"ה תפקדו), וקהלת יעקב (ערך אצבעות). ובארמית נקרא אגודל זקפא, לשון זקיפה, כי לרוב קטנותו ושפלותו הוא נוטה להיות כפוף, ונצרך לזוקפו, והבן (עיין פסחים, קי, ע"א. ופע"ח, שער הציצית, פ"ג). וכתב רש"י (סנהדרין, ק, ע"א) וז"ל, דכל העולם כולו אינו אלא כמזרת ועד אגודל,

מדור
ליקוטים

מחשבה

ליקוטים בהן

מחשבה

חשיבות צד ימין מצד שהוא משמש ל'בהן יד ורגל'

מצאנו בדברי הראשונים (תוספות שבת סא. ד"ה
דעבד הכי עבד) שלצד ימין יש חשיבות מצד
שהוא משמש ל'בהן יד ובהן רגל' (וכן לעניין
חליצה).

(שו"ע או"ח סימן ב' סעיף ד' - ה', עם פירוש בלכבי
משכן אבנה. הלכות לבישת בגדים)